CYNGOR BRO MORGANNWG

Cofnodion Cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 5 Hydref 2026.

Mae papurau'r cyfarfod ar gael yma.

Mae recordiad y cyfarfod ar gael yn Saesneg neu'n Saesneg a Chymraeg.

I weld y cyflwyniad a'r drafodaeth ddilynol ar gyfer unrhyw eitem agenda Rhan I, cliciwch ar yr hypergyswllt sydd wedi'i gynnwys yn ei deitl isod.

Yn bresennol: Y Cynghorydd Carys Stallard (Maer), Y Cynghorwyr Anne Asbrey, Julie Aviet, Gareth Ball, Rhiannon Birch, Bronwen Brooks, Gillian Bruce, Ian Buckley, Lis Burnett, Samantha Campbell, George Carroll, Christine Cave, Janice Charles, Amelia Collins, Marianne Cowpe, Brandon Dodd, Pamela Drake, Vincent Driscoll, Anthony Ernest, Robert Fisher, Christopher Franks, Wendy Gilligan, Russell Godfrey, Emma Goodjohn, Ewan Goodjohn, Stephen Haines, Sally Hanks, William Hennessy, Nic Hodges, Shirley Hodges, Catherine Iannucci-Williams, Gwyn John, Dr Ian Johnson, Susan Lloyd-Selby, Belinda Loveluck-Edwards, Julie Lynch-Wilson, Kevin Mahoney, Naomi Marshallsea, Michael Morgan, Jayne Norman, Helen Payne, Elliot Penn, Sandra Perkes, Ian Perry, Joanna Protheroe, Ruba Sivagnanam, Neil Thomas, Steffan Wiliam, Margaret Wilkinson, Edward Williams a Mark Wilson.

270 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Maer y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

271 YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd N.J. Wood.

272 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

273 COFNODION –

Nododd y Cynghorydd Dr I.J. Johnson fod cyflwyno'r ddeiseb ar ran Ysgol Gymraeg Sant Curig – a oedd yn mynegi pryder ynghylch diogelwch plant sy'n croesi'r ffordd y tu allan i'r ysgol – wedi'i hepgor.

Dywedodd y Cynghorydd Haines yr hoffent gael eu sylwadau ynglŷn ag Eitem 9 ar yr Agenda – Defnyddio'r Weithdrefn Penderfynu Brys – Y Gronfa Twf Lleol yng

Nghymru – Bro Morgannwg – Cabinet: 16 Ebrill, 2026 i'w gynnwys yn y cofnodion, lle ceisiodd fynd i'r afael â materion yn ymwneud â phenderfyniad sylweddol y Gronfa Twf Leol a benderfynwyd yn flaenorol gan y Cabinet ac yn ceisio sefydlu faint o'r gronfa oedd wedi'i neilltuo i wella cysylltiadau trafnidiaeth yn Sain Tathan ac a oedd unrhyw gyllid wedi'i glustnodi ar gyfer gorsaf reilffordd newydd i gysylltu'r ardal â'r rhanbarth ehangach, a bennwyd yn flaenorol gan y Cabinet, yn hytrach na'r eitem agenda gerbron y Cyngor ynghylch y defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys. Yn ystod y cyfraniad ceisiodd y Cynghorydd Dr I. J. Johnson bwynt o drefn ynglŷn â natur yr eitem fel adroddiad a gyflwynwyd i'w nodi ac nid mater i'w drafod. Esboniodd y Maer eu bod wedi cael caniatâd i annerch y cyfarfod er mwyn sefydlu pwrpas eu cyfraniad cyn dyfarnu, gan fod yr eitem gerbron y Cyngor i'w nodi, ac y dylid cyfeirio unrhyw gwestiynau sy'n ymwneud â'r mater sylweddol at yr Aelod Cabinet perthnasol yn ysgrifenedig y tu allan i'r cyfarfod neu drwy'r broses cwestiynau Aelod yng nghyfarfod nesaf y Cyngor Llawn.

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Gorffennaf 2026 fel cofnod cywir.

274 CYHOEDDIADAU –

Rhannodd y Maer fod rhai o'r digwyddiadau yr oeddent wedi mynychu, gan gynnwys y Dirprwy Faer yn westai yng Nghlwb Criced y Fro yn Corntown i wylio Diwrnod Rowndiau Terfynol Criced Merched Criced T20 Criced Cymru, a chredai bod yr achlysur yn gyfle da i weld drosto'i hun sut roedd criced menywod wedi symud ymlaen yn ystod y degawd diwethaf ac i drafod sut roedd y Clwb yn dod yn ganolbwynt i'r gymuned leol. Rhannwyd hefyd eu bod wedi cael yr anrhydedd o fynychu sesiwn olaf y flwyddyn Clwb Beicio'r Barri ym Mharc Iolo, prosiect a roddodd fynediad am ddim i blant lleol i feiciau a gwersi beicio – a gynhelir gan Pedal Power – mewn amgylchedd diogel a'u bod yn hapus iawn fel Maer i wobrwyo tystysgrif cyflawniad i bob plentyn.

275 CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD –

Cyflwynwyd y cwestiynau canlynol yn unol â'r protocol y cytunwyd arno gan y Cyngor ar 5 Mai, 2010.

(i) **Cwestiwn gan D. Hill**

A wnaiff yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Cyfarwyddwr Dysgu a Sgiliau fynd i'r afael â'r anfantais systemig sy'n wynebu teuluoedd gwledig oherwydd y diffyg aliniad rhwng rhwydweithiau ysgolion bwydo cynradd a ffiniau dalgylch ysgolion uwchradd?

Ar hyn o bryd, mae teuluoedd gwledig sy'n anfon eu plant i'w hysgolion cynradd lleol dynodedig yn cael eu heithrio rhag trafnidiaeth uwchradd am ddim oherwydd nad yw polisi 'ysgol agosaf' anhyblyg y Cyngor yn cyd-fynd â dalgylchoedd hanesyddol neu addysgol. Mae hyn yn gorfodi sefyllfa lle mae rhai disgyblion yn derbyn trafnidiaeth wedi'i ariannu'n llawn, tra bod teuluoedd gwledig cyfagos yn cael eu gwrthod hyd yn oed yr opsiwn i brynu seddi sbâr masnachol - er gwaethaf bod yr Adran Drafnidiaeth

yn ymestyn yr eithriadau PSVAR ar gyfer trafnidiaeth o'r cartref i'r ysgol yn benodol i ddiogelu capasiti gwledig.

Pa gamau brys y mae'r Cyngor hwn yn eu cymryd i adolygu ei bolisi teithio i ddysgwyr fel nad yw teuluoedd gwledig sy'n gweithio yn cael eu cosbi'n annheg gan ffiniau dalgylch sydd wedi dyddio, heb eu halinio a mynediad cyfyngedig i docynnau prynu?

Ymateb gan Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg

Mae Polisi Trafnidiaeth o'r Cartref i'r Ysgol y Cyngor yn seiliedig ar ofynion Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 ac mae'n berthnasol yn gyson i bob dysgwr. Mae cymhwysedd ar gyfer trafnidiaeth am ddim yn cael ei bennu gan gyfeiriad cartref dysgwr a'i ysgol ddalgylch, yn hytrach na'r ysgol gynradd yr oeddent yn mynychu o'r blaen.

Gall rhieni ddewis ysgol y tu allan i'w trefniadau dalgylch dynodedig; fodd bynnag, nid yw hyn yn creu hawl i drafnidiaeth am ddim o'r cartref i'r ysgol.

Mae'r Cyngor yn adolygu trefniadau derbyn ar sail flynyddol.

Gall y Cyngor gynnig seddi sbâr ar wasanaethau trafnidiaeth ysgol lle mae capasiti ar gael. Cost bresennol sedd sbâr yw £470 y flwyddyn academaidd. Nid yw disgyblion sy'n prynu sedd sbâr yn gymwys i gael trafnidiaeth ysgol am ddim oherwydd eu bod naill ai'n byw o fewn y pellter cerdded statudol neu'n mynychu ysgol heblaw eu dalgylch ddynodedig.

Mae'r Adran Drafnidiaeth (AD) wedi ei gwneud yn ofynnol i wasanaethau trafnidiaeth ysgol gydymffurfio â'r Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus. O dan y rheoliadau hyn, rhaid i unrhyw gerbyd sydd â chynhwysedd dros 22 o deithwyr ddarparu:

- Leoedd i Gadeiriau Olwyn
- Lifftiau neu rampiau byrddio
- Rheiliau llaw a marciau grisiau
- Seddi hygyrch.

Mae'r mwyafrif o gerbydau a ddefnyddir ar gyfer gwasanaethau trafnidiaeth ysgol gyda chynhwysedd o fwy na 22 o deithwyr yn fysiau nad ydynt yn bodloni gofynion y Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaethau Cyhoeddus.

Daeth eithriad a roddwyd yn flaenorol gan yr Adran Drafnidiaeth, a oedd yn caniatáu i weithredwyr barhau i ddefnyddio cerbydau nad ydynt yn cydymffurfio ac yn galluogi Cynghorau i werthu seddi sbâr, i ben ar 31 Gorffennaf 2026. Cyn diwedd y flwyddyn academaidd, ysgrifennodd y Cyngor at bob teulu a oedd wedi prynu tocynnau sedd sbâr o'r blaen i'w cynghori na fyddai, yn absenoldeb eithriad pellach o'r AD, na fyddai gwerthu seddi sbâr yn bosibl mwyach.

Fodd bynnag, ddiwedd mis Gorffennaf 2026, hysbyswyd y Cyngor fod yr Adran Drafnidiaeth wedi gwrthdroi ei phenderfyniad ac y byddai'n caniatáu i weithredwyr

wneud cais am eithriad unwaith eto. Byddai'r eithriad hwn yn caniatáu parhau i werthu seddi sbâr ar wasanaethau trafnidiaeth ysgol cymwys. Felly, gofynnodd y Cyngor i'r holl weithredwyr gyflwyno ceisiadau a chadarnhau pryd roedd esemptiad wedi'i ganiatáu. Dylid nodi bod cyfranogiad yn y broses hon yn wirfoddol, gan nad oedd gweithredwyr o dan unrhyw rwymedigaeth i wneud cais.

Mae'r mwyafrif o weithredwyr bellach wedi llwyddo i gael yr eithriad ac, o 21 Medi 2026, mae'r system prynu seddi sbâr wedi ailagor. Fodd bynnag, os nad yw gweithredwr naill ai wedi gwneud cais am eithriad, neu nad yw wedi cael ei ganiatáu, nid yw'r Cyngor yn gallu gwerthu seddi sbâr ar y gwasanaethau hynny.

(ii) **Cwestiwn gan D. Weston**

Mae'r llwybr troed cyhoeddus wedi'i orchuddio â nifer fawr o graciau tensiwn. Mae'n debyg, mwy fesul metr nag sydd hebddo. Mae yna hefyd sawl ardal lle mae ffensys dros dro wedi'u codi, yn ôl pob tebyg oherwydd amodau tir gwael ac ansefydlog.

A allai'r Cabinet gynghori ar y cynllun presennol i gywiro'r diffygion a chlirio'r gordyfiant? Mae'r sefyllfa wedi bod yn parhau ers peth amser gydag ychydig neu ddim arwydd o'r gwaith sy'n digwydd a fyddai'n darparu ateb hirdymor i'r broblem. A allai'r Cabinet gynghori ar amserlen pryd y bydd gwaith ffisegol yn dechrau a dyddiad cwblhau disgwyliedig?

Ymateb gan Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Diolch am eich cwestiwn, Mr Weston.

Yn gyntaf, mae'n bwysig gwahaniaethu rhwng y llwybrau o fewn man agored White Farm a'r prif lwybr cyhoeddus ger y datblygiad, gan fod cyfrifoldeb am yr ardaloedd hyn yn wahanol.

Nid yw'r prif lwybr cyhoeddus, lle mae ffensys Heras dros dro wedi'i godi, wedi'i fabwysiadu gan y Cyngor eto ac mae'n parhau i fod yn gyfrifoldeb i'r datblygwr. Ni fyddai'r Cyngor yn barod i fabwysiadu'r llwybr yn ei gyflwr presennol o ystyried maint y diffygion, gan gynnwys craciau tensiwn a thystiolaeth o ansefydlogrwydd y ddaear. Mae swyddogion yn parhau i ymgysylltu â'r datblygwr ynglŷn â'r ymchwiliadau a'r gwaith adfer sydd eu hangen cyn y gellir ystyried y llwybr i'w fabwysiadu.

Mae nifer o graciau tensiwn hefyd wedi'u nodi ar lwybrau o fewn y man agored White Farm mabwysiedig, sy'n cael eu cynnal gan y Cyngor. Ar hyn o bryd mae swyddogion yn asesu'r ateb peirianneg mwyaf priodol i sicrhau bod unrhyw waith yn darparu ateb gwydn, hirdymor yn hytrach na dim ond mynd i'r afael â'r diffygion gweladwy.

Mae'r Cyngor hefyd yn ymwybodol o bryderon ynghylch gordyfiant a bydd yn parhau i gynnal a chadw lle bo angen. Bydd mesurau diogelwch dros dro yn parhau i fod ar waith tra bod ymchwiliadau ac asesiadau wedi'u cwblhau.

Er fy mod yn gwerthfawrogi rhwystredigaeth trigolion, mae'n bwysig bod unrhyw ateb yn mynd i'r afael â'r achosion sylfaenol yn hytrach na darparu ateb tymor byr. O

ganlyniad, ni ellir darparu dyddiad dechrau a chwblhau pendant eto. Mae gwaith i'r llwybr heb ei fabwysiadu yn parhau i fod yn fater i'r datblygwr, tra bod y Cyngor yn bwrw ymlaen ag ymchwiliadau i'r llwybrau mabwysiedig a bydd yn darparu diweddariad pellach unwaith y bydd y dull adfer a ffefrir a'r rhaglen waith wedi'u sefydlu. Yn y cyfamser, bydd yr ardal yn parhau i gael ei fonitro i sicrhau diogelwch y cyhoedd.

(iii) **Cwestiwn gan C. Hawkins**

Sawl gweithiwr sy'n cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan Gyngor y Fro ar gyfer 2025/2026? A beth yw'r gost gyflogau?

Ymateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Mae nifer y gweithwyr sy'n cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan y Cyngor yn amrywio drwy gydol y flwyddyn, fel y gellid disgwyl.

Ar 31 Mawrth 2026, roedd y nifer canlynol o staff yn cael eu cyflogi gan y Cyngor ar draws categorïau amrywiol, ynghyd â'r cyfanswm costau canlynol (yn cynnwys cyflog a chostau ychwanegol y cyflogwr).

Categori	Cyfanswm (£)	Nifer y staff ar 31/3/26
Ysgolion Dirprwyedig	136,585,004	3,076
Nid Ysgolion Gan gynnwys Cyfrifon Cyfrifoldeb Cymdeithasol a Chorfforaethol	85,742,722	1,758
Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol	1,120,700	15
Gwasanaethau Rheoleiddio a Rennir	9,898,234	166
Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol	2,132,988	32
Cyflogau Aelodau	1,719,223	67
Cyfaswm	**237,198,872**	**5,114**

Mae Gwasanaethau Rheoleiddio ar y Cyd, Gwasanaethau Mabwysiadu Rhanbarthol a'r Gwasanaeth Archwilio Rhanbarthol yn cael eu dangos fel llinellau ar wahân gan mai Cyngor Bro Morgannwg yw'r cyflogwr ar gyfer y trefniadau cydweithredol hyn; fodd bynnag, mae'r staff yn gweithio ar draws ardaloedd Awdurdodau Lleol lluosog. Mae'r cyfansymiau uchod hefyd yn cynnwys Aelodau Etholedig.
Sylwch fod y wybodaeth hon yn eithrio unrhyw gyrff y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau talu cyflogau ar eu cyfer (felly nid yw'n cynnwys Big Fresh Catering Company, er enghraifft).

(iv) **Cwestiwn gan B. Shaw**

Yng Nghyfarfod y Cyngor a gynhaliwyd ar 1 Rhagfyr 2025, daeth ymateb i Gwestiwn i'r Cyngor gan Aelod o'r Cyngor gan yr Arweinydd Gweithredol a'r Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau yn nodi bod hysbysiad penderfyniad cais dymchwel wedi'i gyhoeddi ar 7 Tachwedd 2025, sy'n cynnwys gofyniad am gymeradwyaeth bellach o'r

dull a'r dulliau dymchwel, ar ffurf Cynllun Rheoli Amgylchedd Dymchwel.

A gymeradwywyd Cynllun Rheoli Amgylchedd Dymchwel erioed, beth oedd y dull a'r dulliau o ddymchwel a pha gynnydd pellach y gellir ei wneud o ran dyfodol y safle hwn?

Ymateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Cymeradwywyd y manylion pellach ar 28 Tachwedd 2025 o dan y cyfeirnod 2025/01027/1CD. Mae swyddogion yn deall bod y gwaith dymchwel (i'r graddau y maent yn ymwneud â chwmpas yr hysbysiad) yn sylweddol gyflawn.

Mae'r Cynllun Rheoli Amgylcheddol Dymchwel (CRhAD) yn amlinellu methodoleg o ddatgymalu/dadadeiladu graddol gan ddefnyddio craeniau, peiriannau cyrhaeddiad uchel/mecanyddol a thorri poeth, ynghyd â manylion lliniaru amgylcheddol gan gynnwys rheoli traffig, rheoli gwastraff, rheoli sŵn a dirgryniad, goleuadau, draenio, lliniaru ecolegol ac ati.

Nid yw'r Cyngor yn derbyn unrhyw gynigion ffurfiol ar gyfer ailddefnyddio'r safle ar hyn o bryd.

276 DIWYGIADAU I GYFANSODDIAD Y CYNGOR (SM/PGCD) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad a oedd yn ceisio cymeradwyaeth y Cyngor ar gyfer diweddariadau i Gyfansoddiad y Cyngor, fel y nodir yn Adran 4 o'r adroddiad.

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo'r diwygiadau i Gyfansoddiad y Cyngor fel y manylir arnynt ym mharagraffau 4.2 i 4.4 o'r adroddiad, ac y dylid diweddaru'r Cyfansoddiad yn unol â hynny.

Rheswm dros y penderfyniad

I ddiweddaru'r Cyfansoddiad er mwyn adlewyrchu'r diwygiadau fel y nodir yn yr adroddiad.

277 ADOLYGIAD O ADRAN 19 O'R CYFANSODDIAD: FFRAMWAITH SAFONAU YMDDYGIAD (SM/PGCD) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad a oedd yn hysbysu'r Cyngor Llawn o'r gwaith a wnaed gan Weithgor Gweithdrefnau'r Pwyllgor Safonau wrth adolygu Adran 19 o Gyfansoddiad y Cyngor yn ymwneud ag ymddygiad Aelodau a threfniadau safonau ac adroddodd ar ganlyniad yr ymgynghoriad a gynhaliwyd ag Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol yn dilyn ystyried argymhellion y Gweithgor gan y Pwyllgor Safonau.

Cyflwynodd yr adroddiad y gwelliannau arfaethedig i Adran 19 o'r Cyfansoddiad, gan gynnwys Egwyddorion Safonau Ymddygiad, y Protocol: Safonau Ymddygiad a Ddisgwylir gan Aelodau a'r Weithdrefn Datrys Anghydfodau Lleol a cheisiodd

gymeradwyaeth y Cyngor Llawn i fabwysiadu'r Adran 19 ddiwygiedig fel rhan o Gyfansoddiad y Cyngor.

Nododd y Cynghorydd Carroll gynnwys 'camwybodaeth' yn y Cod ond mynegodd bryder am ei weithredu. Fe wnaeth gwestiynu sut y byddai'r Cyngor yn rheoli ymgysylltiad cyfreithlon gan Gynghorwyr a oedd yn ceisio cywiro camwybodaeth ar gyfryngau cymdeithasol heb gael eu cosbi'n annheg.

Nododd y Cynghorydd S. Hodges o amgylch cyfrifon dienw ar-lein, a sut roedd yr Aelodau yn ymgysylltu â hyn mewn sawl ffordd, gan gynnwys egluro camwybodaeth yn aml.

Dadleuodd y Cynghorydd Perry fod y broses yn creu anghydbwysedd, yn enwedig i Aelodau Annibynnol nad oedd ganddynt y gefnogaeth sefydliadol a chyfreithiol sydd ar gael i Aelodau grwpiau gwleidyddol mwy. Awgrymwyd y dylai'r Cyngor ddarparu amddiffyniad cyfreithiol annibynnol rhag honiadau Cod Ymddygiad.

Beirniadodd y Cynghorydd Mahoney bresenoldeb Cynghorwyr ar y Pwyllgor Safonau, gan ddadlau y dylai fod yn cynnwys unigolion niwtral er mwyn osgoi ffraeo gwleidyddol.

Mynegodd y Cynghorydd Haines bryder fod disodli 'cerydd' gyda 'ymddiheuriad' yn gwanhau sancsiynau, dadleuodd yn erbyn llai o gynrychiolaeth annibynnol ar baneli, a rhybuddiodd y gallai cyfryngu anffurfiol danseilio tryloywder.

Cynhaliwyd pleidlais gofnodedig fel a ganlyn:

Aelod	**O Blaid**	**Yn Erbyn**	**Ymatal**
A. Asbrey		√	
J. Aviet	√		
G. Ball	√		
R. Birch	√		
B. Brooks	√		
G. Bruce		√	
I. Buckley	√		
L. Burnett	√		
S. Campbell		√	
G. Carroll		√	
C. Cave		√	
J. Charles		√	
A. Collins		√	
M. Cowpe		√	
B. Dodd		√	

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
P. Drake	√		
V. Driscoll		√	
A. Ernest		√	
R. Fisher		√	
C. Franks		√	
W. Gilligan	√		
R. Godfrey		√	
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
S. Haines		√	
S. Hanks	√		
W. Hennessy		√	
N. Hodges		√	
S. Hodges		√	
C. Iannucci-Williams	√		
G. John	√		
I. Johnson		√	
S. Lloyd-Selby	√		
B. Loveluck-Edwards	√		
J. Lynch-Wilson	√		
K. Mahoney		√	
N. Marshallsea	√		
M. Morgan	√		
J. Norman	√		
H. Payne	√		
E. Penn	√		
S. Perkes	√		
I. Perry		√	
J. Protheroe	√		
R. Sivagnanam	√		
C. Stallard	√		
N. Thomas	√		
S. Wiliam		√	

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
M. Wilkinson	√		
E. Williams	√		
M. Wilson	√		
CYFANSWM	**29**	**22**	

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid nodi'r gwaith a wnaed gan Weithgor Gweithdrefnau'r Pwyllgor Safonau a'r ymgynghoriad dilynol gyda Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol.

(2) Y dylid cymeradwyo Adran 19 ddiwygiedig y Cyfansoddiad, gan gynnwys Egwyddorion Ymddygiad Aelodau, y Protocol: Safonau Ymddygiad Disgwyliedig gan Aelodau a'r Weithdrefn Datrys Anghydfodau Lleol, fel y nodir yn Atodiad A i'r adroddiad.

(3) Y dylid awdurdodi'r Swyddog Monitro i wneud unrhyw ddiwygiadau gweinyddol, teipograffyddol neu ganlyniadol angenrheidiol.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) I sicrhau bod Cyfansoddiad y Cyngor yn adlewyrchu canlyniadau'r adolygiad ac yn parhau i gefnogi safonau uchel o ymddygiad a threfniadau llywodraethu effeithiol.

(3) I hwyluso gweithredu'r darpariaethau cyfansoddiadol diwygiedig.

278 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU (SM/PGCD) –

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/26, fel y'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Safonau, gan yr Arweinydd i'w ystyried a'i gymeradwyo gan y Cyngor Llawn yn unol â gofynion deddfwriaethol.

Roedd yr adroddiad yn bodloni gofynion Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a oedd yn ei gwneud yn ofynnol i Bwyllgorau Safonau gynhyrchu Adroddiad Blynyddol cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol.

Canmolodd y Cynghorydd Birch yr adroddiad fel aelod o'r Pwyllgor, gan ei ddisgrifio fel un trylwyr a manwl.

Pwysleisiodd y Cynghorydd Franks fod y Pwyllgor yn gweithredu mewn modd rhydd ac annibarn. Awgrymodd, fodd bynnag, y gallai'r Aelodau Annibynnol elwa ar gynrychiolaeth ehangach o gymdeithas y tu hwnt i'w cefndiroedd cyfreithiol presennol.

Mynegodd y Cynghorydd Perry wrthwynebiad cryf i'r adroddiad, gan ddadlau ei fod yn anghyflawn ac yn brin o dryloywder. Beirniadodd y Pwyllgor am fethu ag adrodd ar feirniadaethau blaenorol a chododd bryderon ynghylch sut y cynhaliwyd gwrandawiadau pan nad oedd y Pwyllgor yn gymwys (h.y. heb y nifer gofynnol o aelodau yn bresennol).

Yn dilyn pleidlais,

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/26, fel y'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Safonau ar 30 Gorffennaf 2026 ac sydd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

(2) Y dylid anfon copi o'r adroddiad terfynol at Glerc pob Cyngor Tref a Chymuned ym Mro Morgannwg ac at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Er mwyn cydymffurfio â gofynion Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

(2) At ddibenion gwybodaeth a lledaenu arferion llywodraethu da.

279 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGORAU CRAFFU (CAC) –

Cyflwynodd y Cynghorydd Ianucci-Williams, Cadeirydd blaenorol Pwyllgor Craffu Cadeiryddion a Grŵp yr Is-gadeiryddion Adroddiad Blynyddol oedd wedi'i lunio yn unol ag Adran 7.4.4 Cyfansoddiad y Cyngor a oedd yn nodi bod "rhaid i Bwyllgorau Craffu adrodd yn flynyddol i'r Cyngor Llawn am eu gwaith, gydag argymhellion ar gyfer eu rhaglenni gwaith yn y dyfodol a dulliau gweithio diwygiedig, os yw'n briodol".

Roedd yr adroddiad yn manylu ar rôl Craffu a sut roedd gwaith Craffu'n cael ei wneud ym Mro Morgannwg a thynnwyd sylw at lwyddiannau allweddol o waith pob Pwyllgor Craffu, digwyddiadau pwysig yn ystod y blynyddoedd Bwrdeistrefol a gweithio yn y dyfodol, yn benodol mewn perthynas â chytundeb y Cyngor y dylai gwaith craffu gael ei alinio'n agos â'r Canlyniadau Lles yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor, Bro 2030.

Roedd yr adroddiad yn adlewyrchu blwyddyn Ddinesig lawn gyntaf newidiadau'r Cyngor i ffyrdd o weithio (o'r enw Ail-lunio Craffu) a'r adolygiad dilynol gan Archwilio Cymru o'r swyddogaeth Craffu.

PENDERFYNWYD – Bod y Cyngor yn derbyn Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau Craffu ar gyfer 2024/25.

Rheswm dros y penderfyniad

Derbyn Adroddiad Blynyddol y Pwyllgorau Craffu fel sy'n ofynnol gan Gyfansoddiad y Cyngor.

280 LLWYBR TEITHIO EGNÏOL CROES WAYCOCK I FAES AWYR CAERDYDD (CYF) –

Cyflwynodd y Dirprwy Arweinydd ac Aelod y Cabinet dros Leoedd Cynaliadwy gyfeiriad y Cabinet ar 23 Gorffennaf fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan bwysleisio bod y prosiect yn llenwi bwlch critigol yn y seilwaith lleol ac yn gwella diogelwch i drigolion, gan nodi bod y llwybr yn rhan o gynllun trafnidiaeth rhanbarthol.

Mynegodd y Cynghorydd Hennessy bryder ynghylch blaenoriaeth y cynllun, gan gwestiynu a oedd y prosiect hwn yn ddefnydd mwyaf priodol o gyllid Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd o'i gymharu ag anghenion cymunedol posibl eraill.

Mynegodd y Cynghorydd Perry amheuaeth ynghylch y prosiect a'r ffordd y rheolwyd y llwybr, gan gwestiynu effeithiolrwydd y cynlluniau presennol.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig fel a ganlyn:

Aelod	**O Blaid**	**Yn Erbyn**	**Ymatal**
A. Asbrey	√		
J. Aviet	√		
G. Ball	√		
R. Birch	√		
B. Brooks	√		
G. Bruce		√	
I. Buckley	√		
L. Burnett	√		
S. Campbell	√		
G. Carroll		√	
C. Cave		√	
J. Charles		√	
A. Collins	√		
M. Cowpe	√		
B. Dodd	Heb bleidleisio		
P. Drake	√		
V. Driscoll			√

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
A. Ernest	√		
R. Fisher		√	
C. Franks	√		
W. Gilligan	√		
R. Godfrey		√	
Emma Goodjohn	√		
Ewan Goodjohn	√		
S. Haines		√	
S. Hanks	√		
W. Hennessy		√	
N. Hodges	√		
S. Hodges	√		
C. Iannucci-Williams	√		
G. John	√		
I. Johnson	√		
S. Lloyd-Selby	√		
B. Loveluck-Edwards	√		
J. Lynch-Wilson	√		
K. Mahoney		√	
N. Marshallsea	√		
M. Morgan	√		
J. Norman	√		
H. Payne	√		
E. Penn	√		
S. Perkes	√		
I. Perry			√
J. Protheroe	√		
R. Sivagnanam	√		
C. Stallard	√		
N. Thomas	√		
S. Wiliam	√		
M. Wilkinson	√		
E. Williams	√		

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
M. Wilson	√		
CYFANSWM	**39**	**9**	**2**

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo'r defnydd o bwerau dirprwyedig mewn perthynas â defnyddio Gorchmynion Prynu Gorfodol.

Rheswm dros y penderfyniad

Er mwyn cydymffurfio â gofynion llywodraethu drwy gadarnhau y cyflwynir adroddiad pellach i'r Cyngor Llawn, gan nad oedd gan y Cabinet bwerau dirprwyedig i awdurdodi'r defnydd o Orchmynion Prynu Gorfodol mewn ffordd a oedd yn cynnal uniondeb cyfreithiol a chyfansoddiadol.

281 GORCHYMYN PRYNU GORFODOL AR GYFER LLWYBR TEITHIO LLESOL BIGLIS I DINAS POWYS (CYF) –

Cyflwynodd y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Fannau Cynaliadwy y cyfeiriad gan y Cabinet o 24 Medi 2026 fel y'i cynhwysir yn yr agenda ac eglurodd fod hyn yn ymwneud â chymeradwyo'r broses Gorchymyn Prynu Gorfodol (GPG) fel dewis olaf pe bai trafodaethau tir gwirfoddol yn methu. Pwysleisiwyd bod trafodaethau wedi bod yn parhau ers sawl blwyddyn ac y byddent yn parhau ochr yn ochr â'r weithdrefn GPG ffurfiol.

Nododd y Cynghorydd Penn gefnogaeth i'r prosiect, gan awgrymu yn drosiadol y dylai'r Cyngor "sticio ein beiciau mewn gêr uwch a symud" i gyflymu'r gwaith o gyflawni'r llwybr.

Canmolodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson yr adroddiad, gan dynnu sylw, er bod prynu gorfodol yn ddewis olaf, roedd y prosiect yn hanfodol. Fe wnaethant nodi fod y llwybr yn "llwybr lles" hir-ddisgwyliedig a rhannwyd bod y cynllun wedi cael ei gefnogi o'r blaen gan y Pwyllgor Cynllunio.

Mynegodd y Cynghorydd Franks gefnogaeth gref i'r cynnig, a beirniadodd wrthwynebiad hwyr i'r prosiect, gan nodi bod trafodaethau helaeth wedi digwydd dros nifer o flynyddoedd. Roedden nhw'n dadlau y byddai gwrthod y cynllun GPG yn debygol o arwain at golli cyllid i'r Cyngor.

Nododd y Cynghorydd Payne gefnogaeth gref i'r llwybr, pwysleisiodd y manteision diogelwch, gan rannu anecdotau personol am ba mor beryglus oedd y ffordd bresennol i feicwyr a cherddwyr, yn enwedig yn y nos, a chroesawodd y symudiad tuag at seilwaith diogel wedi'i oleuo'n dda.

Mynegodd y Cynghorydd Perry fod yr adroddiad yn benderfyniad anodd iddo, gan gyfeirio at ei wrthwynebiad cyffredinol i brosiectau llwybr a rennir fel rhan o'i safiad penodol ar seilwaith y Cyngor.

PENDERFYNWYD –

(1) Yn dilyn y penderfyniad a wnaed yn y Cyngor Llawn ar 9 Mawrth 2026 ac ar ôl ystyried y materion a nodir yn yr adroddiad, gwneud Gorchymyn Prynu Gorfodol o'r enw Gorchymyn Prynu Gorfodol Llwybr Teithio Llesol Bro Morgannwg i Ddinas Powys 2026, yn unol ag Adrannau 239, 240, 246, 250 a 260 o Ddeddf Priffyrdd 1980 a Deddf Caffael Tir 1981, ar gyfer caffael y tir a ddangosir yn Atodiadau A-E ac ar gyfer creu a chaffael hawliau newydd dros y tir hwnnw, i'r graddau y mae'n angenrheidiol i hwyluso cyflwyno'r Llwybr Teithio Llesol Biglis i Ddinas Powys.

(2) Y rhoddir awdurdod dirprwyedig i'r Cyfarwyddwr Amgylchedd a Thai ac i'r Swyddog Monitro/Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd i:

(a) Gymryd pob cam i sicrhau bod y Gorchymyn Prynu Gorfodol (CPO) yn cael ei wneud, ei gadarnhau a'i weithredu, gan gynnwys cyhoeddi a chyflwyno pob hysbysiad a hyrwyddo achos y Cyngor mewn unrhyw ymchwiliad cyhoeddus, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r camau yn (b) i (h) isod;

(b) Gwneud unrhyw ddiwygiadau, dileadau neu ychwanegiadau at y Mapiau Gorchymyn drafft a/neu'r atodlenni drafft i'r Gorchmynion er mwyn cynnwys a disgrifio pob buddiant mewn tir a hawliau sydd eu hangen i hwyluso gweithredu'r Cynllun;

(c) Caffael buddiannau a hawliau newydd yn y Tir sy'n destun y Gorchymyn, naill ai drwy gytundeb neu'n orfodol (gan gynnwys yn unol ag unrhyw hysbysiadau dibrisiant lle bo'n briodol), gan gynnwys cynnal trafodaethau, gwneud darpariaeth ar gyfer talu iawndal a, lle bo'n briodol, darpariaeth ar gyfer adleoli partïon yr effeithir arnynt dros dro a/neu'n barhaol a/neu ar gyfer achosion o galedi eithriadol;

(d) Negodi, cytuno ar delerau ac ymrwymo i gytundebau gyda phartïon â buddiant, gan gynnwys cytundebau ar gyfer tynnu hysbysiadau dibrisiant yn ôl a/neu dynnu gwrthwynebiadau i'r Gorchymyn yn ôl a/neu ymrwymiadau i beidio â gorfodi'r Gorchymyn ar delerau penodedig, gan gynnwys – lle bo'n briodol – ceisio eithrio tir neu hawliau o'r Gorchymyn, a gwneud darpariaeth ar gyfer talu iawndal a/neu ar gyfer adleoli;

(e) Os caiff y Gorchymyn ei gadarnhau gan Weinidogion Cymru, hysbysebu a rhoi rhybudd o'r cadarnhad ac, wedi hynny, cymryd pob cam i weithredu'r Gorchymyn, gan gynnwys gweithredu Datganiadau Ymddiriedi Cyffredinol (General Vesting Declarations) a/neu gyflwyno Hysbysiadau i Drafod (Notices to Treat) ac Hysbysiadau Mynediad (Notices of Entry) mewn perthynas â buddiannau a hawliau yn y Tir sy'n destun y Gorchymyn;

(f) Cymryd pob cam mewn perthynas ag unrhyw achos cyfreithiol sy'n ymwneud â'r Gorchymyn, gan gynnwys amddiffyn neu setlo hawliadau a gyfeiriwyd at y Tribiwnlys Tir (Siambr Tir y Uwch-dribiwnlys) a/neu geisiadau a wnaed i'r Llysoedd ac unrhyw apeliadau; a

(g) Cadw a/neu benodi ymgynghorwyr ac arbenigwyr proffesiynol allanol i gynorthwyo i hwyluso hyrwyddo, cadarnhau a gweithredu'r Gorchymyn, setlo iawndal ac unrhyw hawliadau neu anghydfodau eraill; a

(h) Penodi prisiwyr allanol i gynorthwyo i ymdrin â'r broses o gaffael tir a materion yn ymwneud â phrisio tir ar gyfer y Gorchymyn ac unrhyw hawliadau am iawndal sy'n deillio ohono.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Darparu awdurdod ar gyfer y Gorchymyn Prynu Gorfodol sydd ei angen i gaffael tir ar gyfer darparu'r llwybr teithio llesol rhwng Biglis a Dinas Powys.

(2) Dirprwyo awdurdod i swyddogion i fwrw ymlaen â'r prosesau sy'n gysylltiedig â bwrw ymlaen â'r Gorchymyn Prynu Gorfodol.

282 ADRODDIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL 2025/26 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd y geirda gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o 20 Gorffennaf 2026 fel y'i cynhwysir yn yr agenda, a rhannodd fod y Cyngor yn cadw statws tan-fenthyg trwy gydol y flwyddyn, sy'n golygu nad oedd yn benthyca i'r graddau mwyaf posibl. Rhannwyd bod y Cyngor wedi defnyddio cyfanswm o £20.5 miliwn o fenthyca, a oedd yn cynnwys £16 miliwn gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, £3.5 miliwn gan Awdurdod Lleol arall, a £1 miliwn a ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru ar gyfer trawsnewid trefi.

Nodwyd bod £10m o'r benthyca a gymerwyd, wedi'i ddyrannu'n benodol i gefnogi gwariant cyfalaf ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai, a bod cyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn £213.634m ar 31 Mawrth 2026.

Rhannwyd ymhellach fod gan y Cyngor £181.871m mewn benthyca allanol gros a rhwymedigaethau dyled hirdymor eraill, gan arwain at sefyllfa danfenthyca o ychydig dros £28m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol, a chadarnhawyd bod yr holl fenthyca allanol yn parhau i fod ymhell o fewn y terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol a osodwyd ar gyfer y flwyddyn.

Nododd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson, fel aelod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, eu bod wedi egluro nad diffyg craffu oedd diffyg sylwadau ychwanegol y Cyngor yn ystod cyfarfod y Cyngor Llawn, ond yn hytrach yn adlewyrchiad o'r trafodaethau trylwyr a oedd eisoes wedi digwydd ar lefel y Pwyllgor dros yr haf.

PENDERFYNWYD – BOD yr Adroddiad Blynyddol ar Reoli'r Trysorlys 2025/26 yn cael ei gymeradwyo.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

283 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO 2025-26 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad, gan dynnu sylw at ei fod yn darparu trosolwg cynhwysfawr o weithgareddau'r Pwyllgor, gan gynnwys archwiliadau mewnol, meysydd thematig, a gwaith gydag Archwilio Cymru ynghylch hunanasesiadau yn erbyn canllawiau ymarferol CIPFA. Nodwyd bod yr adroddiad yn cynnwys cofnodion presenoldeb Aelodau a phroffiliau addysgiadol Aelodau Lleyg y Pwyllgor.

Canmolodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson yr adroddiad a llongyfarchodd Aelodau'r Pwyllgor am eu hymroddiad yn ystod y flwyddyn flaenorol. Fe wnaethant gydnabod yn benodol gyfraniadau'r Cynghorydd Hooper, a oedd ers hynny wedi symud i rôl yn y Senedd, a chanmol y gwerth a ddarperir gan Aelodau Annibynnol (Lleyg) y Pwyllgor, yn enwedig mewn perthynas ag archwiliadau risg a chyfrifon.

PENDERFYNWYD – Y DYLID cymeradwyo a chymeradwyo'n ffurfiol Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer 2025-26.

Rheswm dros y penderfyniad

Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael ei fonitro'n effeithiol o ran ei gylch gorchwyl cytunedig ac yn unol â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

284 ADNEWYDDU CONTRACT SYSTEM RHEOLI ARIAN PAROD (CYF) –

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfynu Brys (Cofnod Cabinet Rhif C23, 25 Mehefin 2026 (fel y nodir yn Adran 15.14.2 o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar ddefnyddio'r Weithdrefn Penderfynu Brys yn ofyniad o Gyfansoddiad y Cyngor.

285 DRAFFT CYN-YMGYNGHORI HUNANASESIAD BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANNWG 2025/26 (CYF) –

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfynu Brys (Cofnod Cabinet Rhif C28, 9 Gorffennaf 2026 (fel y nodir yn Adran 15.14.2 o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar ddefnyddio'r Weithdrefn Penderfynu Brys yn ofyniad o Gyfansoddiad y Cyngor.

286 I YSTYRIED YR HYSBYSIAD O GYNIGION CANLYNOL [A GYFLWYNWYD GAN Y CYNGHORWYR C.M. COWPE A C.P. FRANKS] –

Cafodd yr Hysbysiad o Gynnig isod, a gyflwynwyd gan y Cynghorydd C.M. Cowpe ac a eiliwyd gan y Cynghorydd C.P. Franks yn y cyfarfod, ei drafod.

Croesfan Brookside a Network Rail

Ar 26 Mehefin, caeodd Network Rail groesfan Brookside a ddefnyddir yn helaeth yn Eastbrook, Dinas Powys, gan orfodi llawer o bobl i wneud dargyfeiriadau hir yn ystod eu busnes beunyddiol.

Er bod cynghorwyr lleol wedi cwrdd â Network Rail, nid oes unrhyw gyfaddawd wedi bod, ac mae'r groesfan ar gau tan o leiaf Chwefror 2027.

Gofynnwn i Gyngor Bro Morgannwg ysgrifennu i Network Rail ar y materion canlynol:

1. Ceisio ailagor Croesfan Brookside cyn gynted ag sy'n bosibl gwneud yn ddiogel.
2. Gofyn am gyhoeddi'r dystiolaeth a'r asesiadau risg sy'n cefnogi'r cau a dynodiad Network Rail o'r groesfan fel un arbennig o beryglus.
3. Ceisio adolygiad annibynnol o'r cyfrifiadau diogelwch, gan gynnwys yr amser sydd ei angen i groesi ac anghenion defnyddwyr agored i niwed.
4. Gofyn bod yr hawl tramwy cyhoeddus yn cael ei hystyried yn briodol, gan gynnwys a yw'r dargyfeiriad presennol yn rhesymol gyfleus ac yn hygyrch i bawb.
5. Galw am ymgynghoriad cyhoeddus llawn gyda thrigolion a defnyddwyr y groesfan cyn i unrhyw benderfyniad parhaol gael ei wneud, a
6. Archwilio gwelliannau diogelwch ymarferol, megis systemau rhybuddio gwell, arwyddion, goleuadau neu fesurau eraill a allai ganiatáu i'r groesfan ailagor yn ddiogel.

Cyflwynodd y Cynghorydd Cowpe y cynnig, gan ddadlau bod yn rhaid i benderfyniadau ynghylch llwybrau cymunedol fod yn seiliedig ar dystiolaeth glir ac ymgynghoriad cyhoeddus. Gofynnodd i'r Cyngor weithio i ailagor y croesfan, cyhoeddi tystiolaeth o'r asesiad risg, ac archwilio gwelliannau diogelwch ymarferol fel goleuadau a systemau rhybuddio.

Eiliodd y Cynghorydd Franks y cynnig, gan fynegi siom ynghylch diffyg cefnogaeth y Cyngor i'r ymgyrch gyhoeddus a beirniadu'r ymdrech fach a wnaed i hysbysu cymunedau lleol am y cau.

Gwrthwynebodd yr Arweinydd y Cynnig, gan ddatgan bod Network Rail yn gyfrifol am ddiogelwch ac eisoes wedi ymgysylltu â'r cyhoedd drwy dair cyfarfod a dogfen Cwestiynau Cyffredin a gyhoeddwyd. Dadleuasant nad oedd y Cynnig yn hollol gywir a bod y cau yn un dros dro tra bod opsiynau'n cael eu harchwilio.

Cefnogodd y Cynghorydd Carroll y Cynnig, gan nodi ei fod yn gyfle gwerthfawr i'r Cyngor ddefnyddio ei ddylanwad fel corff cyhoeddus i eiriol dros drigolion. Eglurasant nad oedd cefnogi'r Cynnig yn golygu anwybyddu diogelwch ond yn hytrach sicrhau cyfathrebu tryloyw.

Mynegodd y Cynghorydd Asbrey nad oedd llawer o anafiadau na damweiniau wedi bod yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac nad oedd unrhyw ddulliau trafnidiaeth yn ddiogel, gan awgrymu gwelliannau diogelwch posibl.

Awgrymodd y Cynghorydd Godfrey gyfaddawd drwy drefnu cyfarfod ar y safle rhwng cynrychiolwyr Network Rail, tîm profiadol y Cyngor sy'n gyfrifol am briffyrdd a llwybrau cerdded, a chynghorwyr lleol, er mwyn mynd i'r afael â phryderon yn uniongyrchol.

Rhannodd y Cynghorydd John enghraifft o lwybr cerdded tebyg yn Llanilltud Fawr, lle roedd trenau'n canu eu cyrn fel mesur diogelwch, gan holi pam na ellid defnyddio atebion tebyg ar gyfer Croesfan Brookside.

Cefnogodd y Cynghorydd Morgan y Cynnig, gan dynnu cymariaethau â chau croesfan gerddwyr debyg yn Llanbedr-y-fro lle teimlai trigolion fod Network Rail wedi methu ag ymgynghori'n iawn neu wrando ar ddewisiadau amgen cymunedol.

Beirniadodd y Cynghorydd Perry Network Rail am eu diffyg atebolrwydd a'u methiant i flaenoriaethu hygyrchedd i bobl â nam ar symudedd, gan awgrymu bod angen i'r Cyngor gymryd safiad cryfach.

Mynegodd y Cynghorydd Payne rybudd, gan dynnu sylw at y ffaith bod 56% o farwolaethau rheilffordd yn ymwneud â chroesfannau cerddwyr a phwysleisiodd yr angen i gydweithio ag arbenigwyr i sicrhau diogelwch.

Nododd y Cynghorydd Buckley nad oedd effaith digwyddiadau diogelwch yn unig ar yr unigolyn dan sylw, ond ar y teithwyr, teuluoedd a chymunedau ehangach, ochr yn ochr ag ymatebwyr y gwasanaethau brys.

Cynhaliwyd pleidlais gofnodedig fel a ganlyn:

Aelod	**O Blaid**	**Yn Erbyn**	**Ymatal**
A. Asbrey	√		
J. Aviet		√	
G. Ball			√
R. Birch		√	
B. Brooks		√	
G. Bruce	√		
I. Buckley		√	
L. Burnett		√	
S. Campbell	√		
G. Carroll	√		
C. Cave	√		
J. Charles	√		

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
A. Collins	√		
M. Cowpe	√		
B. Dodd			√
P. Drake			√
V. Driscoll	√		
A. Ernest	√		
R. Fisher	√		
C. Franks	√		
W. Gilligan		√	
R. Godfrey	√		
Emma Goodjohn			√
Ewan Goodjohn			√
S. Haines	√		
S. Hanks	√		
W. Hennessy	√		
N. Hodges	√		
S. Hodges	√		
C. Iannucci-Williams			√
G. John			√
I. Johnson	√		
S. Lloyd-Selby			√
B. Loveluck-Edwards			√
J. Lynch-Wilson			√
K. Mahoney	√		
N. Marshallsea			√
M. Morgan	√		
J. Norman		√	
H. Payne		√	
E. Penn		√	
S. Perkes		√	
I. Perry	√		
J. Protheroe			√
R. Sivagnanam		√	

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
C. Stallard		√	
N. Thomas		√	
S. Wiliam	√		
M. Wilkinson		√	
E. Williams		√	
M. Wilson		√	
CYFANSWM	**23**	**16**	**12**

PENDERFYNWYD – Y dylai'r Cyngor ysgrifennu at Network Rail ynghylch y materion canlynol:

(1) Ceisio ailagor Croesfan Brookside cyn gynted ag sy'n bosibl gwneud yn ddiogel.

(2) **Gofyn am gyhoeddi'r dystiolaeth a'r asesiadau risg** sy'n cefnogi'r cau a dynodiad Network Rail o'r groesfan fel un arbennig o beryglus.

(3) **Ceisio adolygiad annibynnol** o'r cyfrifiadau diogelwch, gan gynnwys yr amser sydd ei angen i groesi ac anghenion defnyddwyr agored i niwed.

(4) **Gofyn bod yr hawl tramwy cyhoeddus yn cael ei hystyried yn briodol**, gan gynnwys a yw'r dargyfeiriad presennol yn rhesymol gyfleus ac yn hygyrch i bawb.

(5) **Galw am ymgynghoriad cyhoeddus llawn** gyda thrigolion a defnyddwyr y groesfan cyn i unrhyw benderfyniad parhaol gael ei wneud, a

(6) **Archwilio gwelliannau diogelwch ymarferol**, megis systemau rhybuddio gwell, arwyddion, goleuadau neu fesurau eraill a allai ganiatáu i'r groesfan ailagor yn ddiogel.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried y trafodaethau yn y cyfarfod.

287 CWESTIYNAU YN UNOL AG ADRAN 4.19 O GYFANSODDIAD Y CYNGOR –

Cyflwynwyd yr ymatebion a ganlyn i gwestiynau'r Aelodau fel y'u cynhwyswyd yn yr agenda:

(i) **Cwestiwn gan y Cynghorydd J. Aviet**

A allai Aelod y Cabinet roi diweddariad ar gynnydd adfywio Parc Pencoedtre?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Rwy'n falch o'ch diweddaru bod pob un o'r tair rhan o'r prosiect gan gynnwys y pad sblasio a'r bloc toiled wedi'u tendro a'u gwerthuso. Mae'r contractwr pad sblasio, Ustigate, wedi'i benodi i ymgymryd â'r gwaith adnewyddu'r pad sblasio ac mae ganddo ddyddiad dechrau disgwyliedig o 2 Tachwedd ar y safle.

Mae'r contractwr a ffefrir ar gyfer y parc sglefrio a'r ymarfer uwchgynllunio wedi cael llythyr dyfarnu, ac mae'r cyfnod stopio ar gyfer dyfarnu contract yn dod i ben ar 5 Hydref. Bydd ymgynghoriad cyhoeddus ar gynllun y parc sglefrio cysyniad yn cael ei gynnal cyn gynted ag y gellir ei drefnu.

Mae contractwr a ffefrir ar gyfer adeiladu'r bloc toiledau wedi'i benderfynu, ac mae hyn yng nghamau olaf y penodiad ffurfiol.

Mae cyfarfod safle wedi'i drefnu ar ddechrau mis Hydref i drafod cydlynu'r contractau ar y safle a chytuno ar raglenni manwl.

Nid oes angen dweud fy mod yn llawn cyffro ac yn falch ein bod wedi gallu buddsoddi adnoddau sylweddol ym Mharc Pencoedtre, lle gwyddom y bydd y buddsoddiad yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i deuluoedd a phobl ifanc, amcan craidd yn ein cynllun hirdymor.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Aviet am y potensial i drigolion fod yn rhan o'r broses, ac ymatebodd y Dirprwy Arweinydd y byddent yn hysbysebu dyddiadau ymgynghori trwy sianeli swyddogol i annog cyfranogiad, gan gynnwys fformatau ar-lein posibl, i sicrhau y gallai cymaint o bobl â phosibl gymryd rhan.

(ii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd G.D.D. Carroll**

Pa gamau mae'r Cyngor yn eu cymryd i leihau'r risgiau llifogydd a rhew a achosir gan ddraeniau blocedig ledled Bro Morganwg?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd cadw ein rhwydwaith draenio priffyrdd yn gweithio'n effeithiol, yn enwedig wrth leihau'r risgiau o lifogydd, dŵr llonydd a rhew.

Mae gennym raglen o lanhau cwteri a chynnal a chadw draeniau ledled y Fro, ochr yn ochr ag archwiliadau wedi'u targedu a gwaith ychwanegol mewn lleoliadau sydd â hanes hysbys o broblemau llifogydd neu ddraenio.

Rydym hefyd yn ymchwilio i adroddiadau gan drigolion, Aelodau Etholedig a'n swyddogion. Caiff y rhain eu blaenoriaethu yn ôl risg, fel bod lleoliadau sy'n cyflwyno'r perygl posibl mwyaf i ddefnyddwyr priffyrdd yn cael y sylw priodol.

Mae tywydd garw a pharhaus yn anochel yn rhoi pwysau ychwanegol ar y rhwydwaith draenio. Dyna pam rydym yn cyfuno cynnal a chadw ataliol wedi'i gynllunio ag ymateb sy'n seiliedig ar risg i broblemau sy'n dod i'r amlwg.

Mae ein blaenoriaeth yn syml: defnyddio'r adnoddau sydd ar gael mor effeithiol â phosibl, mynd i'r afael â'r lleoliadau sy'n cyflwyno'r risg fwyaf, a helpu i gadw ffyrdd y Dyffryn yn ddiogel ac yn wydn.

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd cynnal a chadw rhwydwaith draenio'r priffyrdd i leihau'r risg o lifogydd a rhew ar draws Dyffryn Morganwg.

Fel gyda llawer o awdurdodau priffyrdd, rhaid i'r Cyngor gydbwyso cynnal a chadw wedi'i gynllunio â gofynion cynyddol sy'n deillio o ddigwyddiadau tywydd garw. O ganlyniad, mabwysiadir dull sy'n seiliedig ar risg, gan flaenoriaethu rhigolau blocedig, digwyddiadau llifogydd a materion eraill sy'n hanfodol i ddiogelwch er mwyn sicrhau bod yr adnoddau sydd ar gael yn darparu'r budd mwyaf i drigolion a defnyddwyr priffyrdd.

Fel gyda llawer o Gynghorau, mae cynnal rhwydwaith draenio helaeth yn cyflwyno heriau parhaus, yn enwedig o ystyried amlder cynyddol digwyddiadau tywydd garw. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn parhau i flaenoriaethu lleoliadau sy'n cyflwyno'r risg llifogydd neu ddiogelwch uchaf ac yn ymateb i adroddiadau am gylïau wedi'u blocio a diffygion draenio wrth iddynt gael eu derbyn. Ein ffocws yw sicrhau bod yr adnoddau sydd ar gael yn cael eu cyfeirio lle byddant yn cael yr effaith fwyaf ar ddiogelwch y cyhoedd a gwydnwch y rhwydwaith.

Atodol

Tynnodd y Cynghorydd Carroll sylw at y ffaith bod draeniau wedi'u blocio ar Leckwith Road wedi bod yn broblem barhaus yn ei ward yn Llandochau, a nododd mai dim ond dau dîm tanceri gylïau oedd gan yr Awdurdod i reoli tua 25,000 o ddraeniau ar y rhwydwaith priffyrdd. O ganlyniad, gofynasant a fyddai'r Cyngor yn ystyried cynyddu buddsoddiad i ehangu'r capasiti hwn a lleihau ymhellach y risg o lifogydd a pheryglon iâ. Esboniodd yr Aelod Cabinet fod y Cyngor wedi llogi tanceri gylïau ychwanegol yn ystod y flwyddyn flaenorol pan oedd eu hangen, yn benodol i reoli'r effeithiau a achosir gan dywydd garw.

(iii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson**

Pa gamau sy'n cael eu cymryd gan yr Awdurdod Lleol i ddod â gweithredu diwydiannol i ben yn Ysgol Gynradd Stryd Fawr?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg

Mae'r gweithredu diwydiannol bellach wedi dod i ben, ac nid yw'r Cyngor ar hyn o bryd wedi cael rhybudd am unrhyw weithredu diwydiannol pellach yn yr ysgol.

Drwy gydol y cyfnod hwn, mae'r Cyngor wedi parhau i ymgysylltu'n weithredol â'r ysgol, y Corff Llywodraethol, cynrychiolwyr staff ac undebau llafur cydnabyddedig. Ein ffocws fu cefnogi'r ysgol i fynd i'r afael â phryderon a godwyd gan staff, cynnal

deialog adeiladol rhwng pob parti, a chynorthwyo'r ysgol i nodi mesurau ymarferol i gefnogi lles staff a gweithrediad diogel yr ysgol.

Bydd y Cyngor yn parhau i gydweithio â'r ysgol a'i rhanddeiliaid a bydd yn darparu cefnogaeth a chyngor pellach yn ôl yr angen os bydd unrhyw faterion newydd yn codi.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson gwestiwn atodol ynghylch sut y gellid hysbysu cynghorwyr lleol am gamau diwydiannol yn y dyfodol, er mwyn osgoi cael gwybod drwy'r wasg. Mewn ymateb, cadarnhaodd y Cynghorydd Birch na chafodd y Cyngor ei hun wybod am y camau ymlaen llaw.

(iv) **Cwestiwn gan y Cynghorydd Ewan Goodjohn**

Pa effaith ar y ddarpariaeth a welwyd o ganlyniad i'r £535k o gyllid ychwanegol ar gyfer Gwasanaethau Ieuenctid?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg

Mae'r gwasanaeth ieuenctid wedi sefydlu Rhaglen STRIVE i gefnogi pobl ifanc cyn 16 oed sydd mewn perygl o ddod yn NEET, gyda staff yn cyflwyno ymyriadau wedi'u targedu ar draws holl ysgolion uwchradd y Fro ar gyfer dysgwyr a nodwyd eu bod mewn perygl, gan gynnwys *GrymusoHi*, *Cynnal a Chadw Beiciau*, *Bechgyn a Chasineb at Fenywod*, *Menig yn y Gampfa*, a rhaglenni mentora pwrpasol.

Trwy gydol yr haf, cynhaliwyd cyswllt staff â dysgwyr mewn perygl, gan ddarparu hyfforddiant a chyfleoedd datblygu sgiliau, gan gynnwys hyfforddiant Barista. Mynychodd staff bob ysgol uwchradd ar ddiwrnod canlyniadau TGAU hefyd i gefnogi dysgwyr, casglu data cyrchfan, a nodi'r rhai sydd angen ymyrraeth bellach. Mae pobl ifanc a gofnodwyd fel cyrchfannau "anhysbys" bellach yn cael eu dilyn yn weithredol, gan gynnwys ymweliadau cartref lle bo hynny'n briodol.

Mae dau aelod o staff newydd wedi'u recriwtio i gyflwyno'r Rhaglen Llwybrau Cyn-16, sy'n anelu at sicrhau hyd at 100 o brofiadau gwaith a chyfleoedd lleoliad ar draws y Cyngor ar gyfer dysgwyr ym mlwyddyn 10 a blwyddyn 11 yn ein hysgolion. Mae digwyddiadau ymgysylltu eisoes wedi'u cynnal, gyda gweithgareddau pellach wedi'u cynllunio ochr yn ochr ag ysgolion i nodi dysgwyr sydd angen yr ymyrraeth a'r gefnogaeth hon tra bod mapio 'llwybrau' pellach yn cael ei gynnal i nodi cyfleoedd ar gyfer prentisiaeth o fewn y cyngor i'r rhai sy'n gadael addysg statudol.

Mae'r gwasanaeth wedi recriwtio 10 aelod o staff ychwanegol ac wedi ehangu'r ddarpariaeth ar draws y Fro, gan gynnwys clwb ieuenctid newydd yn Sain Tathan a chryfhau cyflenwi gwledig mewn cymunedau fel Tregolwyn a'r Wig. Mewn ymateb i adborth gan bobl ifanc, mae'r ddarpariaeth Gymraeg hefyd wedi'i hadleoli o Lanilltud Fawr i'r Bont-faen.

Mae gweithiwr ôl-16 ymroddedig wedi'i benodi i gefnogi dysgwyr sydd mewn perygl o ddatgysylltu o addysg, gan ddarparu cymorth lles a chadw wedi'i dargedu o fewn y

chweched dosbarth oherwydd cynnydd mewn dysgwyr sy'n ymddieithrio o fewn y chweched dosbarth.

Mae gwaith yn mynd rhagddo gyda GlastonBarry i ddatblygu digwyddiad ieuenctid ar raddfa fawr ym mis Mawrth 2027. Yn ogystal, derbyniwyd cymeradwyaeth ddrafft ar gyfer y Pentref Ieuenctid arfaethedig yn Ysgol Uwchradd Pencoedtre, gyda'r datblygiad bellach yn symud ymlaen.

Mae buddsoddiad sylweddol hefyd wedi'i wneud mewn adnewyddu clwb ieuenctid YMCA, gan sicrhau bod y cyfleuster yn parhau i fod yn fodern, yn gynaliadwy ac yn gyfarparu'n dda ar gyfer pobl ifanc a defnyddwyr cymunedol.

Ers penodi Arweinydd Awyr Agored a Rhyngwladol newydd, mae cynnig Gwobr Dug Caeredin wedi cynyddu dros 200% ar draws y Fro, ac mae cyllid wedi'i sicrhau ar gyfer cyfnewid ieuenctid rhyngwladol i Malaysia ym mis Gorffennaf 2027.

Mae oriau staffio ychwanegol wedi cefnogi'r gwaith o ddatblygu mentrau newydd, gan gynnwys cynnig prosiect Addysg Ddewisol yn y Cartref (ADdC), prosiect LHDTC+ a ariennir ar y cyd drwy Lywodraeth Cymru, a chyfleoedd dysgu yn yr awyr agored estynedig. Enghraifft nodedig oedd rhaglen pontio Blwyddyn 7 yn Ysgol Uwchradd Pencoedtre, lle cwblhaodd pob disgybl newydd ran o Lwybr Arfordir y Fro fel rhan o'u gweithgareddau pontio ac adeiladu tîm gyda staff gwaith ieuenctid a'r ysgol.

Mae'r datblygiadau hyn yn dangos ymrwymiad parhaus y gwasanaeth i ehangu cyfleoedd, ymateb i anghenion sy'n dod i'r amlwg, a gwella canlyniadau i bobl ifanc ar draws y Fro.

Yn ogystal, gan weithio gyda phartneriaid a llais anghenion pobl ifanc, bydd y gwasanaeth yn cyflwyno ei Strategaeth 5 mlynedd DRAFFT ar gyfer Gwaith Ieuenctid yn y Fro i Lywodraeth Cymru.

Gyda'i gilydd, mae'r buddsoddiad hwn wedi galluogi'r Gwasanaeth Ieuenctid i gynnal a gwella ystod eang o ddarpariaeth gyffredinol, wedi'i dargedu, ataliol ac arbenigol ar draws y Fro. Mae gan bobl ifanc bellach fwy o fynediad at glybiau ieuenctid, allgymorth a darpariaeth wledig, cymorth lles, rhaglenni ymgysylltu addysgol, mentrau cyflogadwyedd, cyfleoedd dysgu awyr agored, darpariaeth cyfrwng Cymraeg, gweithgareddau cyfranogi a phrofiadau rhyngwladol. Mae'r adnodd ychwanegol wedi cryfhau gallu'r gwasanaeth i ymateb i anghenion sy'n dod i'r amlwg tra'n sicrhau bod cynnig amrywiol a hygyrch yn parhau i fod ar gael i bobl ifanc o bob cymuned ar draws y Fro.

Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid yn darparu darpariaeth ar draws y Fro Ganolog, Ddwyreiniol a Gorllewin y Fro trwy gyfuniad o ymyriadau mynediad agored cyffredinol, wedi'u targedu ac arbenigol. Ar ôl cyflwyno darpariaeth ychwanegol yn Nhregolwyn, y Wig a Sain Tathan, mae'r gwasanaeth yn parhau i weithredu ei glybiau ieuenctid sefydledig ym Mhenarth (Y Nyth), y Barri (Ieuenctid a Ieuenctid 17+), y Rhws (Roost) a Llanilltud Fawr (Lolfa), gan sicrhau bod gan bobl ifanc fynediad at fannau diogel, perthnasoedd dibynadwy a chyfleoedd dysgu anffurfiol yn eu cymunedau lleol.

Mae amrywiaeth o ddarpariaeth amser cinio ac ar ôl ysgol sy'n canolbwyntio ar les yn parhau i weithredu ar draws ysgolion, gan gynnwys clybiau yn Ysgol Llanilltud Fawr, Ysgol Sant Cyres, Ysgol Stanwell ac Ysgol Uwchradd Whitmore. Yn ogystal, gweithiwr ieuenctid llawn amser wedi'i ariannu drwy'r Urdd yn cefnogi'r gwaith o gyflwyno prosiectau amser cinio o fewn Ysgol Gyfun Bro Morgannwg, gan gryfhau'r ddarpariaeth gwaith ieuenctid cyfrwng Cymraeg ac ysgolion ymhellach.

Mae darpariaeth gymunedol ac allgymorth yn parhau i ennyn diddordeb pobl ifanc yn eu hardaloedd lleol drwy weithgareddau gan gynnwys sesiynau aml-chwaraeon yn y Parc Canolog, darpariaeth ieuenctid symudol yn Sili a sesiynau criced cymunedol yng Nghanolfan Chwaraeon Colcot. Mae cyfleoedd cyfrwng Cymraeg hefyd wedi ehangu, gyda darpariaeth mynediad agored bellach yn gweithredu o YMCA y Barri a PADSAC ym Mhenarth. Yn dilyn adolygiad o lefelau cyfranogiad, mae'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cael ei hadleoli o Lanilltud Fawr i'r Bont-faen er mwyn gwneud y mwyaf o hygyrchedd ac ymgysylltiad.

Ochr yn ochr â'r ddarpariaeth gyffredinol, mae'r gwasanaeth yn darparu ystod eang o brosiectau wedi'u targedu, gan gynnwys Menig yn y Gampfa, Grŵp Gweithredu Ieuenctid Penarth, prosiect cyflogadwyedd Link Hub a ddarperir mewn partneriaeth â'r AGPh a phartneriaid cyflogadwyedd eraill, Prosiect Lles Plant Emojis, darpariaeth Gofalwyr Ifanc a Lles yn y Rhws, Clwb Hwb ar gyfer pobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol, Prosiect Diwylliant Cymreig Hunaniaeth, gwaith pontio'r cenedlaethau Hive Guys a Phrosiect Academi Radio Bro.

Mae'r ddarpariaeth hon yn cael ei gwella ymhellach drwy ystod o ymyriadau un-i-un a grŵp sy'n canolbwyntio ar atal digartrefedd, atal NEET ôl-16, cymorth lles Teuluoedd yn Gyntaf a rhaglenni mentora pwrpasol. Mae'r cynnig gwasanaeth ehangach hefyd yn cynnwys cyfleoedd preswyl, gweithgareddau Gwobr Dug Caeredin, alldeithiau, cyfnewidiadau rhyngwladol, cyfleoedd seibiant i ofalwyr ifanc a rhaglenni cyfranogi, gan ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc ddatblygu hyder, gwydnwch, sgiliau a dyheadau.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn am sicrwydd y byddai'r gwasanaeth ieuenctid yn ymgysylltu â chyfleoedd datblygu newydd, gan sôn yn benodol am hen safle Wilko a Holm View, er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu i'r cymunedau mwyaf difreintiedig. Rhoddodd yr Aelod Cabinet sicrwydd llwyr y byddai gwasanaethau ieuenctid yn blaenoriaethu ymgynghori â phob agwedd ar ddatblygiad.

(v) **Cwestiwn gan y Cynghorydd G.D.D. Carroll**

Faint o gontractwyr y mae'r Cyngor yn eu cyflogi ar hyn o bryd i wneud atgyweiriadau priffyrdd a throedffyrdd ar draws ei rwydwaith?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn cyflogi un prif gontractwr, Centregreat Ltd, i wneud gwaith atgyweirio priffyrdd a throedffyrdd ar draws Bro Morganwg. Mae'r trefniant hwn yn rhoi mecanwaith cyflawni sefydledig i'r Cyngor ar gyfer gwneud gwaith cynnal a chadw cynlluniedig ac ymatebol ar draws y rhwydwaith priffyrdd, gan gynnwys atgyweiriadau priffyrdd a throedffyrdd.

Penodwyd Centregreat Ltd drwy Fframwaith Priffyrdd De-ddwyrain Cymru. Mae'r fframwaith yn rhoi llwybr caffael strwythuredig a chydymffurfiol i awdurdodau lleol sy'n cymryd rhan lle gellir penodi contractwyr cymwys addas i wneud gwaith sy'n gysylltiedig â phriffyrdd.

Mae defnyddio'r fframwaith yn galluogi'r Cyngor i sicrhau gwerth cystadleuol a dangosadwy am arian tra hefyd yn sicrhau bod contractwyr eisoes wedi dangos y cymhwysedd technegol, y profiad, y capasiti ariannol a'r gallu angenrheidiol i fodloni'r gofynion iechyd a diogelwch a diwydiant perthnasol.

Mae'r dull fframwaith hefyd yn cynorthwyo'r Cyngor drwy leihau'r amser a'r costau gweinyddol a fyddai fel arall yn gysylltiedig â chynnal ymarferion caffael ar wahân ar gyfer rhaglenni unigol o waith priffyrdd.

Fodd bynnag, nid yw penodi drwy'r fframwaith yn dileu'r angen i'r Cyngor graffu ar berfformiad neu sicrhau bod cynlluniau unigol yn cynrychioli gwerth am arian. Mae'r Cyngor yn cadw'r cyfrifoldeb am fonitro'r ddarpariaeth, ansawdd a chost y gwaith a gomisiynir.

Mae'r Cyngor yn gweithredu gweithdrefnau rheoli contractau, arolygu a sicrhau ansawdd i sicrhau bod gwaith priffyrdd a throedffyrdd yn cael ei gyflawni yn unol â'r safonau a'r manylebau gofynnol.

Mae perfformiad contractwyr yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan swyddogion y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys ystyried ansawdd ac amseroldeb gwaith, cydymffurfio â manylebau a pherfformiad cyffredinol y contractwr.

Mae gwaith wedi'i gwblhau yn destun archwiliad a gwiriadau ansawdd priodol. Lle nad yw gwaith yn bodloni'r fanyleb neu'r safon ofynnol, gall y Cyngor ei gwneud yn ofynnol i'r contractwr fynd i'r afael â diffygion yn unol â'r trefniadau cytundebol perthnasol.

Mae'r broses hon yn bwysig oherwydd ni ellir mesur gwerth am arian yn unig yn ôl cost gychwynnol cynnal atgyweiriad. Rhaid ystyried gwydnwch a hyd oes disgwyliedig y gwaith wedi'i gwblhau hefyd. Gall atgyweiriad y mae'n rhaid ei ailymweld yn gynnar greu gwariant ychwanegol, aflonyddwch pellach i drigolion a defnyddwyr ffyrdd, a phwysau ychwanegol ar gyllidebau cynnal a chadw priffyrdd. Felly mae'r Cyngor yn ceisio cyflawni cydbwysedd priodol rhwng cost, ansawdd, gwydnwch a chyflenwi amserol wrth gomisiynu gwaith priffyrdd.

Er mwyn rhoi cyd-destun, nodir isod y gwariant ar atgyweirio priffyrdd yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol ac yn ystod chwe mis cyntaf y flwyddyn ariannol gyfredol:

Blwyddyn Ariannol	Gwariant ar Atgyweirio Priffyrdd
2025/26	£2,204,707.39
2026/27 – hyd at 30 Medi 2026	£1,264,005.00

Mae'r gwariant o tua £1.264 miliwn yn ystod chwe mis cyntaf 2026/27 yn cynrychioli tua 57% o'r cyfanswm gwariant a gofnodwyd yn ystod blwyddyn ariannol 2025/26 gyfan.

Fodd bynnag, mae'n bwysig peidio â thybio y bydd gwariant o reidrwydd yn parhau ar yr un gyfradd drwy gydol gweddill y flwyddyn ariannol. Gall gwariant ar briffyrdd amrywio'n sylweddol yn ystod y flwyddyn yn dibynnu ar amseriad a maint cynlluniau unigol, amodau tywydd, atgyweiriadau brys, argaeledd adnoddau ac amserlennu rhaglenni cynnal a chadw arfaethedig.

Serch hynny, mae lefel y gwariant yn dangos yr adnoddau sylweddol sy'n cael eu dyrannu i gynnal a gwella seilwaith priffyrdd Bro Morgannwg.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod cynnal a chadw'r rhwydwaith priffyrdd yn cynrychioli ymrwymiad ariannol sylweddol a bod trigolion yn briodol yn disgwyl i wariant arwain at welliannau o ansawdd da a pharhaol.

Felly, ystyrir gwerth am arian trwy gyfuniad o gaffael cystadleuol, rheoli contractau, arolygu a monitro perfformiad contractwyr. Mae swyddogion hefyd yn ceisio sicrhau bod adnoddau'n cael eu cyfeirio at waith lle mae angen ymyrraeth a lle gall gwariant ddarparu gwelliant effeithiol a pharhaol i'r rhwydwaith.

Lle bo'n briodol, rhoddir ystyriaeth hefyd i gydlynu gwaith priffyrdd â gweithgaredd arall a gynlluniwyd. Gall rhaglennu effeithiol helpu i leihau aflonyddwch diangen, lleihau'r risg y bydd arwynebau a gwblhawyd yn ddiweddar yn cael eu haflonyddu wedi hynny a chynyddu'r budd a geir o'r adnoddau sydd ar gael.

Bydd y Cyngor yn parhau i fonitro perfformiad ei gontractwr priffyrdd ac effeithiolrwydd ei raglen cynnal a chadw. Mae hyn yn cynnwys ystyried ansawdd a gwydnwch y gwaith wedi'i gwblhau ochr yn ochr â'i gost, yn hytrach nag asesu gwerth ar sail y pris cychwynnol yn unig.

Mae cynnal a chadw'r rhwydwaith priffyrdd a throedffyrdd yn parhau i fod yn her barhaus oherwydd ffactorau gan gynnwys cyfaint traffig, seilwaith sy'n heneiddio, tywydd garw a chostau cynyddol o fewn y sectorau adeiladu a chynnal a chadw. Felly mae'n bwysig bod yr adnoddau sydd ar gael i'r Cyngor yn cael eu defnyddio'n effeithlon a bod ymyriadau cynnal a chadw yn darparu'r budd ymarferol mwyaf.

Amcan y Cyngor yn y pen draw yw cynnal rhwydwaith priffyrdd diogel, gwasanaethadwy a gwydn wrth sicrhau gwerth am arian i drigolion. Mae'r cyfuniad o gaffael fframwaith, rheoli contractau proffesiynol, arolygu a sicrhau ansawdd yn darparu mecanwaith pwysig ar gyfer cyflawni hyn ac ar gyfer dwyn contractwyr i gyfrif am safon y gwaith a gyflawnir ledled Bro Morganwg.

Atodol

Cododd y Cynghorydd Carroll bryder ynghylch gwaith a wnaed yn ddiweddar ar Uplands Crescent yn Llandochau. Nododd, er bod preswylwyr yn falch o weld bod gwaith trwsio yn cael ei wneud, bod yr ansawdd yn wael; cyfeiriodd yn benodol at darmac rhydd a malurion a oedd wedi cael eu hysgubo i ddraen gerllaw. Ailbwysleisiodd Aelod y Cabinet fod y Cyngor yn gweithredu gweithdrefnau rheoli contractau, archwilio ac sicrhau ansawdd er mwyn dal y contractwr yn atebol a sicrhau bod y gwaith yn bodloni'r safonau gofynnol.

(vi) **Cwestiwn gan y Cynghorydd A. Asbrey**

Byddwch yn ymwybodol o'r problemau traffig sylweddol sy'n ymwneud â chludo disgyblion i Ysgol y Deri ers dechrau'r tymor. Mae llawer o'r plant bregus hyn wedi profi oedi wrth gyrraedd gwersi ac wrth ddychwelyd adref mewn modd amserol. A wnaiff yr Aelod Cabinet nodi pa fesurau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r tagfeydd traffig ar hyd Sully Road ac wrth fynedfa Ysgol y Deri yn dilyn gweithredu rheolau newydd ar gyfer cludiant ysgol?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Er bod y Cyngor wedi adolygu trefniadau cludiant ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) sy'n byw o fewn y meini prawf pellter perthnasol, mae nifer o gerbydau cludiant ysgol wedi symud o safle Ysgol Y Deri i'r ddarpariaeth newydd yn Cosmeston. Wrth ystyried y gostyngiad hwn yn nifer y cerbydau cludiant ochr yn ochr â nifer y rhieni a allai fod yn cludo eu plant eu hunain bellach, mae effaith gyffredinol yr adolygiad cludiant ar nifer y cerbydau y disgwylir iddynt gyrraedd y safle wedi bod yn fach iawn.

Yn aml, gwelir mwy o rieni yn gollwng eu plant yn ystod wythnos neu ddwy gyntaf tymor ysgol newydd, hyd yn oed pan fo trefniadau cludiant ysgol eisoes ar waith. Mae llawer o rieni, yn ddealladwy, yn well ganddynt gludo eu plant eu hunain tra eu bod yn ymgyfarwyddo â threfniadau newydd. Yn ogystal, mae dechrau'r tymor yn cyd-fynd â dyfodiad disgyblion newydd Blwyddyn 7, ac mae llawer ohonynt hwythau hefyd yn ymgyfarwyddo â'u trefniadau cludiant. Mae'r ffactorau hyn, ynghyd â'r ffaith bod y safle'n cael ei rannu ag Ysgol St Cyres, yn cyfrannu at gynnydd yn nifer y cerbydau ar y ffyrdd yn ystod wythnos gyntaf tymor yr hydref.

Gall dechrau'r flwyddyn academaidd hefyd olygu bod gweithrediadau cludiant yn cymryd mwy o amser nag arfer ar y safle. Yn aml, mae angen cymorth ychwanegol ar ddisgyblion wrth ddod oddi ar gerbydau, yn enwedig y rhai sy'n defnyddio cadeiriau olwyn neu sydd ag anghenion symudedd eraill. At hynny, bydd llawer o ddisgyblion wedi newid cerbydau dros gyfnod yr haf, ac efallai y bydd angen ychydig o amser ar staff i ymgyfarwyddo â pha ddisgyblion sy'n teithio ar ba gerbydau. Er y gall hyn gynyddu'r amser y mae cerbydau'n ei dreulio ar y safle yn ystod dyddiau cyntaf y tymor, mae profiad yn dangos bod y prosesau hyn yn dod yn fwy effeithlon wrth i ddisgyblion, gyrwyr, cynorthwywyr teithwyr a staff yr ysgol sefydlu eu harferion.

Yn gyffredinol, mae lefelau traffig yn lleihau ar ôl yr ychydig wythnosau cyntaf wrth i ddisgyblion a theuluoedd ymgyfarwyddo â'r arferion sefydledig ac wrth i fwy o

ddefnydd gael ei wneud o'r ddarpariaeth cludiant sydd ar gael.

Yn wir, yn dilyn arolwg a gynhaliwyd ddydd Iau 24 Medi, gallaf gadarnhau bod Sully Road yn rhydd o dagfeydd traffig rhwng 08:40 a 09:15, ac eithrio ciw o dri munud lle roedd cerbydau oedd yn mynd i mewn i safle Cymuned Ddysgu Penarth yn gadael bylchau mawr rhyngddynt. Roedd maes parcio mewnol y safle hefyd yn glir erbyn 09:15.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Asbrey gwestiwn dilynol ynghylch effaith gwrthod cludiant i rai disgyblion ac a oedd y penderfyniad hwn yn gamgymeriad; ymatebodd y Dirprwy Arweinydd drwy ddweud bod hwn yn fater ar wahân i'r cwestiwn gwreiddiol a ofynnwyd.

(vii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd S. Lloyd-Selby**

Yn dilyn tri digwyddiad dros dro llwyddiannus yn hen siop Wilko, a allai Aelod y Cabinet roi diweddariad ar gynnydd y gwaith adnewyddu ar siop Wilko?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Mae'r tri digwyddiad dros dro llwyddiannus a gynhaliwyd yn hen siop Wilko wedi bod yn galonogol iawn, ac wedi dangos lefel y diddordeb lleol yn yr adeilad yn ogystal â'i botensial i gefnogi ystod lawer ehangach o weithgareddau ar hyd Holton Road.

Maent wedi cynnig cyfle gwerthfawr i roi uned wag amlwg yn ôl i ddefnydd dros dro, denu mwy o bobl i'r ardal, a dechrau profi sut y gallai'r gofod gyfrannu at fywiogrwydd canol y dref yn y dyfodol.

Yn ogystal â'r defnyddiau dros dro hyn, mae'r Cyngor yn bwrw ymlaen â'r gwaith angenrheidiol i ddatblygu cynigion hirdymor ar gyfer yr adeilad. Mae hyn yn cynnwys:

- gwaith dylunio manwl a gwaith technegol,
- ystyried y gymysgedd a'r trefniant mwyaf priodol o ran defnyddiau,
- a datblygu'r cynllunio gweithredol a busnes sydd ei angen i sicrhau bod y cynllun yn y dyfodol yn un y gellir ei gyflawni ac sy'n gynaliadwy.

Y bwriad nid yw'n syml i adnewyddu hen siop Wilko a'i dychwelyd i'w defnydd blaenorol, ond i fanteisio ar y cyfle i greu gofod hyblyg, addasadwy a bywiog yng nghanol y dref sy'n ymateb i alw lleol, tueddiadau newidiol y stryd fawr ac anghenion ehangach canol tref y Barri.

Mae'r profiad a gafwyd drwy'r digwyddiadau dros dro hefyd yn ddefnyddiol wrth lywio'r gwaith hwnnw. Maent yn dangos gwerth gofod hyblyg sy'n gallu darparu ar gyfer gwahanol weithgareddau, busnesau a digwyddiadau, ac yn galluogi'r Cyngor i ddysgu o'r ffordd y mae pobl yn ymgysylltu â'r adeilad ac yn ei ddefnyddio cyn i'w ffurfweddiad hirdymor gael ei gwblhau.

Felly, mae'r Cyngor yn mabwysiadu dull ystyriol sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer y gwaith adnewyddu, gan sicrhau bod buddsoddiad yn yr eiddo yn cefnogi dyfodol cynaliadwy hirdymor yn hytrach na darparu datrysiad tymor byr. Darperir rhagor o wybodaeth am y cynllun arfaethedig, y rhaglen a'r defnyddiau yn y dyfodol wrth i'r gwaith dylunio a chynllunio busnes fynd rhagddo.

Yn gyffredinol, mae llwyddiant y digwyddiadau dros dro yn arwydd cadarnhaol iawn o'r hyn y gellir ei gyflawni. Y nod nawr yw adeiladu ar y momentwm hwnnw a thrawsnewid uned fanwerthu fawr a fu'n bodoli gynt yn ased hyblyg a chynhyrchiol sy'n cyfrannu at fwy o nifer o ymwelwyr, gweithgaredd ac adfywiad parhaus Holton Road. Er gwybodaeth, amlinellir y rhaglen yn adroddiad y Cabinet o fis Mehefin 2026: Prosiect Ailddatblygu Wilko.

Atodol

Nododd y Cynghorydd Lloyd-Selby fod y Cyngor wedi gwneud cais am ganiatâd cynllunio i newid y defnydd i fod yn ofod ar gyfer digwyddiadau am gyfnod o 12 mis, a gofynnodd a oedd marchnad dan do – nodwedd y gofynnwyd yn gryf amdani gan drigolion mewn ymgynghoriadau diweddar – yn dal i gael ei chynnwys yn y cynlluniau. Cadarnhaodd y Dirprwy Arweinydd fod marchnad dan do yn parhau i fod yn brif nod ar gyfer y safle, a bod y nod hwn yn cyd-fynd â'r adborth a gafwyd o'r arolygon a gynhaliwyd gan y Cyngor.

(viii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd G.D.D. Carroll**

A wnaiff yr Arweinydd roi'r wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw drafodaethau a gynhaliwyd rhwng y Cyngor a'r Swyddfa Gartref ac awdurdodau perthnasol eraill ynghylch y goblygiadau sydd gan fudo anghyfreithlon ar gymunedau ym Mro Morganwg?

Ymateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Nid yw'r Cyngor wedi cael unrhyw drafodaethau penodol diweddar gyda'r Swyddfa Gartref ynghylch effaith mudo anghyfreithlon ar gymunedau ym Mro Morganwg.

Atodol

Nododd y Cynghorydd Carroll fod dinesydd o Iran sy'n byw yn y Barri wedi cael ei garcharu'n ddiweddar am gynorthwyo mudo anghyfreithlon. Dadleuodd fod yr achos hwn yn tynnu sylw at risgiau i gymunedau lleol a gofynnodd a fyddai'r Cyngor yn ymrwymo i ollwng ei bolisi "Sir Noddfa". Gwrthododd yr Arweinydd y rhagdybiaeth, gan nodi bod yr unigolyn dan sylw wedi cael ei ddwyn gerbron llys a'i drin yn briodol. Pwysleisiodd hanes hir pobl yn cyfrannu'n gadarnhaol at Fro Morganwg.

(ix) **Cwestiwn gan y Cynghorydd C.P. Franks**

Mae Pentref Canoloesol Cosmeston wedi bod ar gau i'r cyhoedd ers cryn amser. Fodd bynnag, mae cwmnïau ffilm yn parhau i ddefnyddio'r pentref. Mae'n destun tristwch mawr gweld y dirywiad parhaus yn y the adeiladau. Mae'r gyllideb cynnal a

chadw ar gyfer y pentref wedi gostwng yn sylweddol yn y blynyddoedd diweddar. Beth yw dyfodol hirdymor y pentref, ac a wnewch chi nodi pryd y caiff cynigion ynghylch cynnal a chadw a hyrwyddo Pentref Canoloesol Cosmeston eu cyhoeddi?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Rwyf wedi synnu at y cwestiwn hwn, gan fy mod yn gwybod eich bod yn ddiweddar wedi cael trafodaeth ac ymweliad â'r safle gyda swyddogion ynghylch y mater hwn yn union.

Wedi dweud hynny, ac ar risg ailadrodd yr hyn rydych chi eisoes yn ei wybod, gallaf gynghori bod y Cyngor yn cydnabod pryderon ynghylch cyflwr a dyfodol Pentref Canoloesol Cosmeston, ond mae'r sefyllfa bresennol yn adlewyrchu'r heriau ariannol sylweddol sy'n wynebu llywodraeth leol dros nifer o flynyddoedd. Mae'r Pentref Canoloesol angen buddsoddiad parhaus sylweddol i gynnal, atgyweirio a gweithredu'r adeiladau'n ddiogel ar gyfer mynediad cyhoeddus. Yn anffodus, mae lefel y cyllid sydd ei angen bellach yn fwy na'r adnoddau sydd ar gael o fewn cyllidebau presennol.

Fodd bynnag, ni fyddwn am i chi ddrysu hyn â'n dull ni o ymdrin â'r Parc Gwledig yn gyffredinol, ac rwy'n ymddiried eich bod yn cytuno bod y buddsoddiad diweddar mewn cyfleusterau toiled, y caffi newydd a mannau allanol, llwybrau troed a threfniadau mynediad i'w croesawu ac yn dangos ymrwymiad y Cyngor hwn i'n mannau agored gwerthfawr.

O ran y pentref canoloesol ei hun, cymerwyd penderfyniad strategol i gau'r adeiladau i'r cyhoedd. Gwnaed y penderfyniad hwn ar sail cyflwr yr asedau, costau gweithredu, a gallu'r Cyngor i gynnal a rhedeg y safle yn ddiogel. Fodd bynnag, mae ardal ehangach y Pentref Canoloesol yn parhau i fod yn hygyrch yn rhad ac am ddim, ac mae ymwelwyr yn dal i allu profi a mwynhau'r safle.

Nid yw'r Cyngor yn derbyn bod y safle wedi'i esgeuluso oherwydd diffyg ymdrech i sicrhau ei ddyfodol. Gwariwyd symiau sylweddol yn y gorffennol i atgyweirio adeiladau a thoeau, ond mae'r costau parhaus yn sylweddol. At hynny, dros nifer o flynyddoedd, gwnaed ymdrechion i nodi modelau gweithredu cynaliadwy a chynyddu nifer yr ymwelwyr. Mae hyn wedi cynnwys hyrwyddo'r atyniad trwy sianeli twristiaeth a chyfryngau cymdeithasol, gweithio gyda gweithredwyr masnachol, chwilio am gyfleoedd partneriaeth, a hwyluso amrywiaeth o ddigwyddiadau prawf, gan gynnwys atyniadau tymhorol fel profiadau Calan Gaeaf a'r Nadolig.

Bwriad y mentrau hyn oedd profi hyfywedd masnachol y safle ac annog cyfranogiad parhaus gan y sector preifat. Er i rai digwyddiadau lwyddo i ddenu ymwelwyr, ni chynhyrchodd yr un ohonynt ddigon o elw masnachol hirdymor i gyfiawnhau buddsoddiad preifat parhaus nac i ddarparu model gweithredu cynaliadwy ar gyfer y Pentref Canoloesol.

Atodol

Dilynodd y Cynghorydd Franks, gan ddisgrifio dirywiad strwythurol y safle – yn benodol y difrod i'r to – yn "dorcalonnus." Gofynnodd pryd y byddai cynnig ffurfiol yn

cael ei gyflwyno i'r Cyngor ynghylch dyfodol y pentref ac a fyddai'r adeiladau'n cael eu dymchwel yn syml. Cadarnhaodd y Dirprwy Arweinydd y byddai'r Cyngor yn parhau i archwilio cyfleoedd ar gyfer partneriaethau allanol a threfniadau rheoli amgen. Pwysleisiodd fod yr awgrym bod y Cyngor yn fwriadol yn gadael i'r safle fynd i adfeiliad yn "anwir yn unig" a bod gwaith i sicrhau dyfodol i'r safle yn parhau i fynd rhagddo.

(x) **Cwestiwn gan y Cynghorydd Emma Goodjohn**

Daeth yr ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch dyfodol Canolfan Chwaraeon Colcot a meysydd chwarae Buttrills i ben ym mis Awst 2026. A gaf i ofyn i Aelod y Cabinet ddarparu diweddariad ar y prif ganfyddiadau, os gwelwch yn dda?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles

Diolch am eich cwestiwn. Cafwyd ymateb cryf iawn i'r ymgynghoriad, gyda mwy na 700 o gyflwyniadau yn ogystal ag adborth gan drigolion, clybiau chwaraeon, grwpiau cymunedol a rhanddeiliaid eraill. Y neges gref oedd bod y ddau safle yn asedau cymunedol gwerthfawr iawn sy'n chwarae rhan bwysig wrth gefnogi iechyd, lles, cydlyniant cymunedol a chyfranogiad mewn chwaraeon. Er mai pêl-droed sy'n parhau i fod y prif ddefnydd, roedd diddordeb clir mewn ehangu cyfleoedd ar gyfer ystod ehangach o chwaraeon a gweithgareddau cymunedol.

Y prif themâu a ddaeth i'r amlwg yn ystod yr ymgynghoriad oedd yr angen am fuddsoddiad sylweddol mewn cyfleusterau sy'n heneiddio, gan gynnwys ystafelloedd newid, toiledau, hygyrchedd, darpariaeth i fenywod a merched, draenio a pharcio. Roedd cefnogaeth gref yn arbennig i ail-agor y cae artiffisial sydd allan o ddefnydd drwy ddatblygu cyfleuster 3G/4G modern gyda goleuadau llifogydd, ac i gynyddu'r ddarpariaeth chwaraeon sy'n addas ar gyfer pob tywydd yn y Barri. Mynegodd yr ymatebwyr gefnogaeth gref hefyd i gadw ac i fuddsoddi mewn asedau cymunedol gwerthfawr fel Clwb Bocsys Colcot a'r Cylch Meithrin Cymraeg. Neges gyson a chlir drwy gydol yr ymgynghoriad oedd gwrthwynebiad i unrhyw ddatblygiad tai yn y dyfodol ar y naill safle neu'r llall, gan gefnogi penderfyniad blaenorol y Cabinet i dynnu'r elfen hon o'r cynigion blaenorol.

Cyflwynir adroddiad i'r Cabinet ym mis Hydref a fydd yn rhoi mwy o fanylion ynghylch yr ymgynghoriad a'r camau nesaf.

Atodol

Nododd y Cynghorydd Goodjohn broblemau diweddar gyda'r cyfleusterau toiledau ar y safle a gofynnodd iddi hi a'i chyd-gynghorydd, Belinda Loveluck-Edwards, gael y wybodaeth ddiweddaraf am y cynllun meistr hirdymor a'r amserlen ar gyfer cynigion dylunio a cheisiadau am gyllid; mewn ymateb, eglurodd yr Aelod Cabinet fod sesiwn friffio ar gyfer Aelodau lleol yn cael ei threfnu ynghylch manylion yr ymgynghoriad. Cyflwynir adroddiad ffurfiol i'r Cabinet ar 22 Hydref 2026, a fydd yn amlinellu'r canfyddiadau a'r camau nesaf a argymhellir.

(xi) **Cwestiwn gan y Cynghorydd R.E. Godfrey**

O ystyried nad oedd unrhyw fanwerthwr cenedlaethol, rhanbarthol na lleol yn fodlon cymryd yr unedau manwerthu a feddiannwyd gan siop Wilko ar Holton Road, pa arbenigedd neu gyfiawnhad sydd gan y Weinyddiaeth bresennol dros brynu'r ddwy uned fanwerthu, ac a oes ganddynt gynllun busnes ar gyfer y ddwy uned?

Ymateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Nid manwerthwr ydym ni. Nid ydym wedi prynu'r safle fel manwerthwr, ac nid ydym wedi prynu'r safle i 'ehangu i faes manwerthu'; felly, yn y bôn, rydych chi wedi ateb eich cwestiwn eich hun. Mae caffael yr unedau a oedd yn eiddo i Wilko gynt gan y Cyngor yn fuddsoddiad adfywio strategol sydd â'r nod o ddiogelu bywiogrwydd hirdymor Holton Road a chanol tref y Barri, yn hytrach na dim ond llenwi gofod manwerthu gwag. Mae bod yn berchen ar yr eiddo yn galluogi'r Cyngor i fabwysiadu dull rhagweithiol a hyblyg o ddod â'r adeiladau amlwg hyn yn ôl i ddefnydd cynhyrchiol ac atal yr effeithiau negyddol sy'n gysylltiedig â bod yr eiddo yn wag am gyfnod hir. Am y rheswm hwn yr ydym wedi ymwneud â'r mater – oherwydd ein bod yn gwerthfawrogi'r rôl a chwaraeir gan Holton Road ac eisiau ei gefnogi er budd ein cymunedau a'n trigolion lleol.

Mae gan y Cyngor brofiad eisoes o reoli eiddo masnachol a chyflawni prosiectau adfywio cymhleth, gyda chymorth cyngor proffesiynol arbenigol lle bo angen. Mae hyn yn darparu sail gref ar gyfer datblygu defnydd cynaliadwy a gwybodus yn fasnachol ar gyfer y safle yn y dyfodol.

Mae perchnogaeth yn galluogi'r Cyngor i ymateb i amodau'r farchnad sy'n newid ac anghenion canol tref sy'n esblygu trwy ystyried ystod ehangach o ddefnyddiau y tu hwnt i fanwerthu traddodiadol. Gall ymddygiad cwsmeriaid, tueddiadau economaidd, galw lleol, data traed ac anghenion cymunedol lunio opsiynau yn y dyfodol, gan sicrhau bod yr adeilad yn cyfrannu'n gadarnhaol at adfywio ehangach y Barri.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Godfrey gwestiwn atodol yn cyfeirio at y Lido ym Mhontypridd a'r cyllid a gafwyd yn ddiweddar gan Gyngor Rhondda Cynon Taf ar gyfer Lido ym Mhontypridd; dadleuodd y dylai Ynys y Barri, fel prif gyrchfan, gael cyfleuster lido hefyd. Ymatebodd y Dirprwy Arweinydd drwy ddweud nad oedd hyn yn berthnasol i'r cwestiwn gwreiddiol.

(xii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd S.A. Hodges**

Agorwyd adiZone Ynys y Barri gyda llawer o gyffro 15 mlynedd yn ôl. Pa gynlluniau sydd gan y Cabinet ar gyfer ei ddyfodol, gan gynnwys ei adnewyddu neu ei ddisodli, er mwyn darparu cyfleuster o safon dda i drigolion ac ymwelwyr?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Agorwyd adiZone Ynys y Barri fel rhan o etifeddiaeth Gemau Olympaidd a

Pharalympaidd Llundain 2012, gan ddarparu cyfleuster ffitrwydd awyr agored am ddim i drigolion ac ymwelwyr.

Ar ôl blynyddoedd lawer o ddefnydd, cyrhaeddodd y cyfleuster ddiwedd ei oes weithredol. Roedd yr offer arbenigol wedi dirywio'n sylweddol oherwydd oedran, amlygiad i'r amgylchedd arfordirol a fandaliaeth dro ar ôl tro. Yn ogystal, nid yw rhannau newydd ar gael mwyach gan y gwneuthurwr gwreiddiol, gan wneud gwaith cynnal a chadw ac atgyweirio parhaus yn gynyddol anodd ac aneconomaidd.

O ganlyniad, mae'r Cyngor yn bwrw ymlaen â threfniadau i gael gwared ar yr offer sy'n weddill a'r seilwaith cysylltiedig. Unwaith y bydd y safle wedi'i glirio, bydd swyddogion yn asesu opsiynau ar gyfer dyfodol yr ardal, gan ystyried anghenion lleol, lleoliad amlwg y safle ar Ynys y Barri, gofynion cynnal a chadw ac unrhyw gyfleoedd ariannu sydd ar gael.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Hodges am gynnwys Aelodau lleol mewn unrhyw ymgynghoriad ynghylch beth fyddai'n disodli'r safle, cadarnhaodd y Dirprwy Arweinydd y byddai Aelodau lleol yn wir yn rhan o'r broses ymgynghori ar ôl i'r safle gael ei glirio a bod opsiynau ar gyfer y dyfodol wedi'u hasesu.

(xiii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd E. Penn**

Beth yw'r hwb posibl i'r economi leol pe bai lagŵn llanw yn cael ei leoli oddi ar arfordir Bro Morgannwg?

Ymateb gan yr Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Mae Rhanbarth Prifddinas Caerdydd (PRC) wedi ymrwymo i archwilio'r cyfleoedd ar gyfer lagŵn llanw o fewn y rhanbarth. Mae amcangyfrifon cychwynnol yn awgrymu y gallai lagŵn ar y safle a ddewiswyd oddi ar Aberthaw ddarparu tua 600MW o drydan adnewyddadwy rhagweladwy – digon ar gyfer tua hanner miliwn o gartrefi.

Pe bai prosiect yn cael ei ddatblygu, gallai gynhyrchu gwerth economaidd o tua £3.5 biliwn, gan gefnogi miloedd o swyddi a chreu cyfleoedd sylweddol i fusnesau ar hyd y gadwyn gyflenwi.

Mae Rhanbarth Prifddinas Caerdydd (PRC) wedi cymeradwyo astudiaethau datblygu archwiliadol ac wedi ymrwymo hyd at £6.4m dros y tair blynedd nesaf, gan ddefnyddio cyllid y Fargen Ddinesig, i gefnogi cam cyntaf y prosiect.

Bydd hyn yn cynnwys astudiaeth archwiliadol gynhwysfawr a fydd yn cynnwys hyfywedd, ystyriaethau amgylcheddol, dylunio peirianneg, modelu ac asesiadau masnachol.

Atodol

Nododd y Cynghorydd Penn ystod llanw sylweddol Môr Hafren a gofynnodd i'r

Cyngor roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r holl Aelodau ynghylch gwybodaeth newydd ac amserlen adeiladu'r cynnig; ymatebodd yr Arweinydd drwy ddweud bod y prosiect yn ei gamau cynnar iawn. Cadarnhaodd fod y buddsoddiad mewn astudiaethau dichonoldeb yn cael ei gyfiawnhau gan asesiadau cychwynnol, ac addawodd sicrhau bod yr Aelodau'n cael gwybod am y sefyllfa wrth i'r prosiect fynd yn ei flaen.

Nododd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson fod hyd y cwestiynau wedi'i yrru gan yr hyn a deimlent oedd yn ymatebion rhy hir gan Aelodau'r Cabinet ac awgrymodd y dylai'r Cyngor ystyried diffinio sut olwg ddylai fod ar ymateb effeithiol a manwl er mwyn osgoi'r senario hwn yn y dyfodol. Cydnabu'r Maer fod hwn yn bwynt i'w ystyried ac awgrymodd hefyd nad oedd cwestiynau atodol bob amser yn angenrheidiol neu y gellid eu hintegreiddio'n uniongyrchol i'r cwestiwn cychwynnol. Amddiffynnodd y Cynghorydd Carroll rôl cwestiynau atodol, gan eu galw'n rhan hanfodol o'r broses ddemocrataidd. Dadleuasant y dylai Aelodau'r Cabinet fod yn barod i ateb heb rybudd ac, os oedd Aelodau'r wrthblaid yn gyfyngedig gan hyd ymatebion y Cabinet, bod eu gallu i graffu ar y Weithrediaeth yn cael ei atal, gan gydnabod yr angen am gydbwysedd teg. Dywedwyd wrth yr Aelodau y byddent yn derbyn ymatebion i gwestiynau heb eu hateb drwy e-bost, a fyddai'n cael eu hatodi i'r cofnodion.

(xiv) **Cwestiwn gan y Cynghorydd S.J. Haines**

Mae preswylwyr Scott Close yn Sain Tathan bellach wedi bod heb oleuadau stryd sy'n gweithio am gyfnod rhy hir ac annerbyniol, yn dilyn difrod i'r ceblau tanddaearol sy'n cyflenwi pŵer i'r goleuadau.

Mae'n ymddangos bod y mater wedi bod yn hysbys ers mis Ionawr 2024 o leiaf. Er i swyddogion nodi ym mis Mawrth 2025 bod trefniant wedi'i wneud i'r Cyngor ariannu National Grid i wneud y gwaith atgyweirio, mae'n ymddangos nad yw'r mater wedi'i ddatrys eto, gyda'r partïon amrywiol yn parhau i anghytuno ynghylch pwy sy'n berchen ar y rhwydwaith ceblau tanddaearol.

A all yr Aelod o'r Cabinet felly egluro i'r Cyngor pam, ar ôl mwy na dwy flynedd, bod preswylwyr Scott Close yn dal i fod heb oleuadau stryd digonol oherwydd anghydfod heb ei ddatrys ynghylch pwy sy'n berchen ar y ceblau, a chadarnhau:

i. Beth yw dealltwriaeth bresennol y Cyngor o bwy sy'n gyfrifol am y rhwydwaith ceblau;
ii. Pa gamau a gymerwyd ers y trefniant atgyweirio arfaethedig ym mis Mawrth 2025; a
iii. Yn bwysicaf oll, beth yw'r amserlen bendant ar gyfer adfer y goleuadau stryd yn barhaol, a beth fydd y Cyngor yn ei wneud i sicrhau na fydd preswylwyr yn cael eu gadael i aros yn hirach tra bod yr anghydfod perchnogaeth yn cael ei ddatrys?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae'r Cyngor yn cydnabod yn llawn y rhwystredigaeth a brofwyd gan drigolion Scott Close ac yn gwerthfawrogi'r cyfnod y mae'r mater hwn wedi aros heb ei ddatrys.

Mae safbwynt y Cyngor yn parhau bod cyfrifoldeb am y rhwydwaith trydan dadleuol a'r ceblau cysylltiedig yn nwylo Dosbarthu Trydan y Grid Cenedlaethol (NGED). Cefnogir y safbwynt hwn gan gofnodion hanesyddol, tystiolaeth dechnegol a chyngor cyfreithiol arbenigol a gafwyd gan y Cyngor. Ers mis Mawrth 2025, mae swyddogion wedi parhau i weithio gyda'r Gwasanaethau Cyfreithiol a chynghorwyr allanol i adolygu tystiolaeth, sefydlu cyfrifoldeb am yr asedau a nodi'r llwybr mwyaf priodol i sicrhau datrysiad parhaol.

Er bod y Cyngor yn parhau i fod wedi ymrwymo i ddatrys y mater hwn, mae'r anghydfod ynghylch perchnogaeth y seilwaith yn golygu na all y Cyngor ddarparu amserlen bendant ar hyn o bryd ar gyfer adfer y goleuadau'n barhaol. Mae ymgymryd â gwaith i asedau a allai fod yn eiddo i drydydd parti ac yn cael eu gweithredu ganddo yn codi ystyriaethau cyfreithiol a diogelwch. Nid yw'n ddefnydd priodol o arian cyhoeddus chwaith.

Rwy'n sylweddoli y bydd trigolion yn siomedig na ellir darparu dyddiad cwblhau pendant eto. Fodd bynnag, nid yw hon yn sefyllfa lle mae'r Cyngor wedi dewis peidio â gweithredu. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i gasglu tystiolaeth, cael cyngor cyfreithiol arbenigol a symud y mater ymlaen gyda'r partïon perthnasol. Bydd y Cyngor yn parhau i ddilyn pob llwybr priodol sydd ar gael i sicrhau ateb cyfreithlon, diogel a pharhaol a bydd yn darparu diweddariadau pellach wrth i faterion fynd rhagddynt.

(xv) **Cwestiwn gan y Cynghorydd Emma Goodjohn**

O ystyried cynllun y DU ar gyfer ceir newydd i fod yn sero-allyriadau neu'n hybrid erbyn 2030, mae llawer o drigolion sy'n dymuno newid i gerbydau trydan yn wynebu rhwystrau seilwaith sylweddol. Mae hyn yn arbennig o heriol i eiddo teras, fflatiau, a rhentwyr nad oes ganddynt fynedfeydd preifat, ac y gall eu landlordiaid wrthod caniatâd i osod gwefrwyr cartref.

Pa fentrau, cynigion ariannu neu dreialon penodol sydd wedi'u cynllunio ar gyfer y Dyffryn ac yn fwy penodol ar gyfer ardaloedd Dyfan a Gogledd y Barri i sicrhau nad yw'r trigolion hyn yn cael eu gadael ar ôl yn y newid i fod yn berchen ar gerbydau trydan?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod mynediad at seilwaith gwefru cyfleus a fforddiadwy yn hanfodol os yw pob preswylydd am elwa o'r newid i gerbydau trydan, yn enwedig y rhai sy'n byw mewn eiddo teras, fflatiau a chartrefi eraill heb fynediad at barcio oddi ar y stryd.

I helpu i fynd i'r afael â'r her hon, byddaf yn fuan yn cyflwyno adroddiad i'r Cabinet yn ceisio cymeradwyaeth i gynnal treial 12 mis o atebion gwefru cerbydau trydan preswyl ar y stryd. Bydd y treial yn asesu'r galw, y defnydd, y hygyrchedd, y diogelwch, y costau ac unrhyw effeithiau ar y rhwydwaith priffyrdd a chymunedau lleol, gan helpu i lywio a llunio polisi'r Cyngor yn y dyfodol ar gyfer darparu gwefru cerbydau trydan ar y stryd.

Mae'r Cyngor yn awyddus i sicrhau nad yw trigolion heb fynedfeydd preifat dan anfantais wrth i dechnoleg cerbydau barhau i esblygu. Yn hytrach na mabwysiadu dull un maint i bawb, bydd y treial arfaethedig yn helpu i nodi'r atebion mwyaf effeithiol i drigolion ac yn darparu sylfaen dystiolaeth i gefnogi penderfyniadau yn y dyfodol ar gyflwyno seilwaith gwefru cerbydau trydan ar y stryd yn ehangach ar draws y Dyffryn.

Mewn perthynas â Dyfan a Gogledd y Barri, bydd angen asesu unrhyw safle a gynigir i'w gynnwys yn y treial yn ôl ei rinweddau unigol, gan ystyried ffactorau fel diogelwch priffyrdd, lled llwybrau troed, seilwaith presennol, gwreiddiau coed, deunyddiau palmant, ystyriaethau ardal gadwraeth a, lle bo angen, gofynion cynllunio.

Yn amodol ar gymeradwyaeth y Cabinet, cyhoeddir manylion pellach ynghylch y treial, gan gynnwys lleoliadau arfaethedig a threfniadau cyflwyno, yn ddiweddarach yr hydref hwn.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn a fyddai'n bosibl i drigolion gyflwyno safleoedd neu strydoedd penodol i'w hystyried yn y cynllun peilot ar gyfer gwefru cerbydau trydan; ymatebodd yr Aelod Cabinet y byddai hyn yn seiliedig ar aelwydydd, gyda rhagor o wybodaeth i'w chynnwys yn yr adroddiad Cabinet sydd i ddod.

(xvi) **Cwestiwn gan y Cynghorydd S.J. Haines**

Mae Cynllun Datblygu Lleol Amnewid y Cyngor ei hun yn nodi Sain Tathan fel lleoliad allweddol ar gyfer twf cyflogaeth, ochr yn ochr â datblygiad parhaus Bro Tathan a Pharc Ynni Gwyrdd Aberthaw arfaethedig. Mae hefyd yn nodi bod astudiaeth ddichonoldeb ar gyfer gorsaf reilffordd newydd yn Sain Tathan wedi'i chwblhau, a bod y Cyngor yn gweithio gyda rhanddeiliaid i sicrhau ymrwymiad ar gyfer yr orsaf.

Bellach, mae gan y Cyngor ddyraniad dangosol o £3.63 miliwn o'r Gronfa Twf Lleol ar gyfer 2026/27, gyda seilwaith strategol a buddsoddiad sy'n cyd-fynd â Chynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol yn cael eu nodi fel prif flaenoriaeth.

Rwy'n cydnabod efallai nad yw'r Cyngor wedi penderfynu pa brosiectau unigol fydd yn derbyn cyllid. Ond ni all hynny fod yn ddiwedd yr ateb.

Pa waith penodol y mae'r Cyngor yn ei wneud nawr i sicrhau bod cysylltedd trafnidiaeth gyhoeddus gwell i Sain Tathan — gan gynnwys yr orsaf reilffordd arfaethedig — yn cael ei ddatblygu'n brosiect y gellir ei ariannu a'i gyflwyno i'w ystyried?

Ymateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod y Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Cafodd dyraniad y Cyngor o'r Gronfa Twf Lleol ei ddyrannu fel rhan o flwyddyn bontio a oedd yn canolbwyntio ar gwblhau prosiectau a chynlluniau a gychwynnwyd o dan y Gronfa Ffyniant Gyffredin flaenorol.

Wrth edrych i'r dyfodol, bydd y gronfa twf lleol ar gyfer y blynyddoedd 27/8 a 28/9 yn cael ei dyrannu'n rhanbarthol drwy'r PRC/CJC, ac felly nid oes gan y Cyngor unrhyw sicrwydd ynghylch pa gyllid y bydd yn ei dderbyn. Mae manylion y cyllid ei hun a sut y gellir ei gyrchu yn cael eu trafod ar hyn o bryd gyda Llywodraeth Cymru, a fydd yn chwarae rhan weithredol yn ei gyflwyno.

(xvii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd W.A. Hennessy**

A wnaiff yr Aelod Cabinet roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor am y gwaith y mae ei gweinyddiaeth yn ei wneud i ddilyn canllawiau'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol y dylid trefnu mannau un rhyw sydd ar agor i'r cyhoedd yn seiliedig ar ryw biolegol?

Ymateb gan yr Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol

Mae'r Cyngor bob amser wedi ceisio gweithredu, ac yn parhau i weithredu, yn unol â'r gyfraith fel y'i dehonglir gan y Goruchaf Lys ac fel y'i hadlewyrchir yng nghanllawiau'r EHRC. Mae hyn yn cynnwys diogelu mannau cyfreithlon i un rhyw yn unig lle bo'n briodol, tra hefyd yn sicrhau bod anghenion y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig yn cael eu hystyried yn briodol. O ystyried cymhlethdod cymhwyso'r fframwaith cyfreithiol ar draws gwasanaethau gwahanol, mae'r Cyngor yn cynnal adolygiad i sicrhau bod ei drefniadau'n parhau i fod yn gyfreithlon, yn gymesur, yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn cydymffurfio â'r canllawiau perthnasol.